

***Diagnoza na potrzeby wyznaczenia
obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
na terenie Gminy Lubenia***

Grudzień 2017

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Charakterystyka Gminy Lubenia	5
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	8
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników	14
3.1. Sfera społeczna	14
3.2. Sfera gospodarcza.....	16
3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	18
3.4. Sfera techniczna.....	20
3.5. Sfera środowiskowa.....	22
3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach.....	33
4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Lubenia	35
5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia.....	37
Spis fotografii.....	61
Spis map	61
Spis schematów	63
Spis tabel	63
Załącznik 1. Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia	64

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W takiej sytuacji strategiczne programowanie rozwoju gminy, a w szczególności procesu rewitalizacji musi być oparte na wynikach analiz zróżnicowania koncentracji zjawisk kryzysowych wewnątrz gminy.

Podstawę formalno-prawną umożliwiającą prowadzenie procesu rewitalizacji do końca 2023 roku przez gminę w zakresie swoich właściwości, stanowią: *Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875) oraz *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju. Na mocy art. 18 ust. 2 pkt 6 ww. ustawy „do wyłącznej właściwości rady gminy należy (...) uchwalanie programów gospodarczych”. W toku prac nad poniższą diagnozą gminy posłużono się również zapisami *Instrukcji przygotowywania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020*, stanowiącej załącznik do Uchwały nr 296/5906/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2017 r.

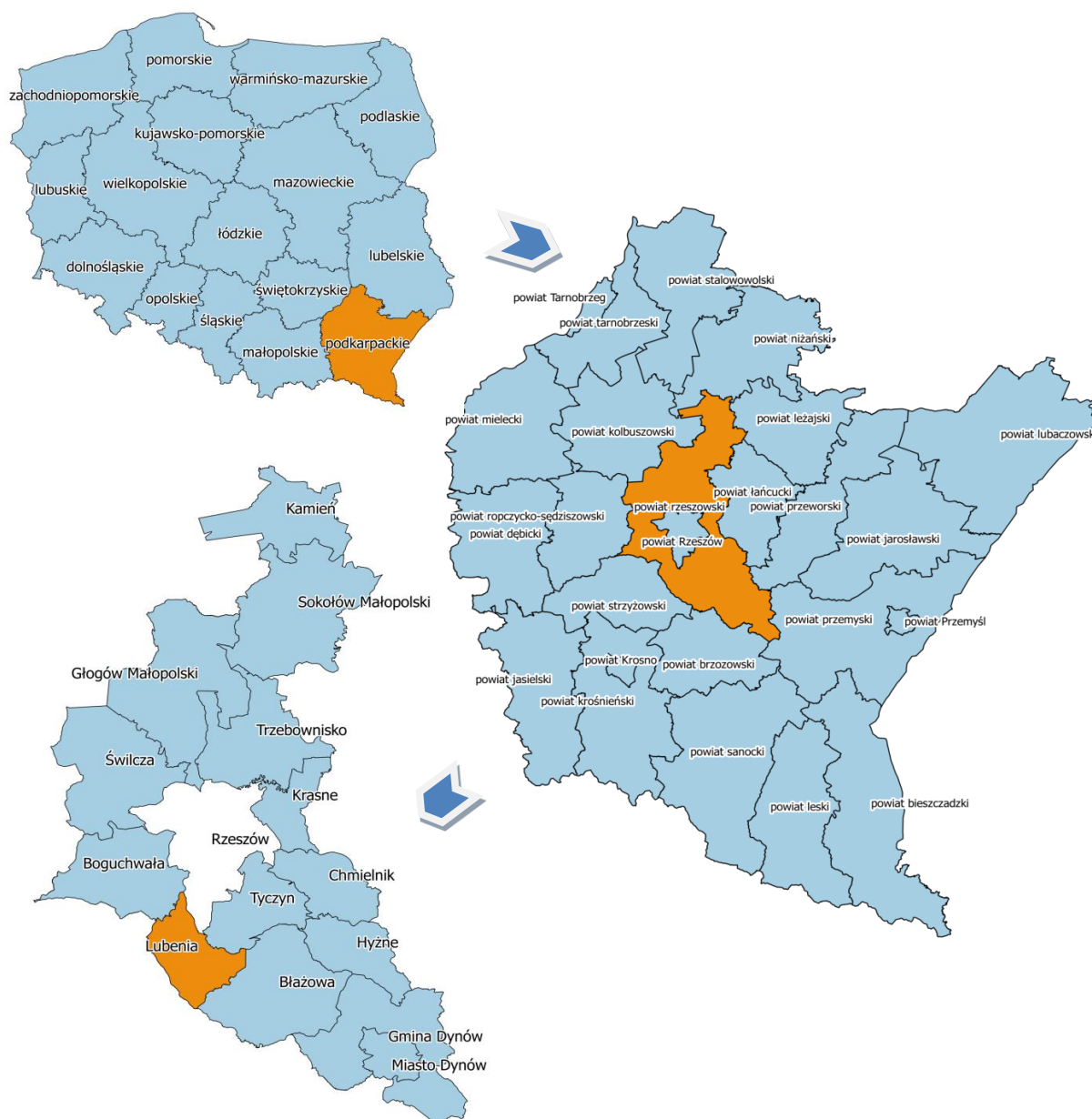
Zgodnie z załącznikiem *Cechy i elementy programów rewitalizacji* do ww. Wytycznych, program rewitalizacji powinien zawierać co najmniej: „diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (...). Diagnoza zawarta w programie obejmuje analizę wszystkich sfer (...), a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną), co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu”.

Niniejszy dokument obejmuje diagnozę Gminy Lubenia, która służy zidentyfikowaniu obszarów gminy w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Analiza obejmuje cały obszar gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne, a przeprowadzona została w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Diagnoza stanowi załącznik 1 do *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubenia na lata 2017–2023*.

1. Charakterystyka Gminy Lubenia

Gmina Lubenia położona jest w południowo-wschodniej Polsce, w centralnej części województwa podkarpackiego, w powiecie rzeszowskim. Gmina od północnego-wschodu graniczy bezpośrednio ze stolicą województwa podkarpackiego – Rzeszowem. Według danych Urzędu Gminy Lubenia na koniec 2016 roku powierzchnia ogółem gminy wynosiła 54,9 km², natomiast zamieszkiwało ją 6 481 osób.

Mapa 1 Położenie Gminy Lubenia na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (codgik.gov.pl) z wykorzystaniem programu QGIS 2.18.6 – Las Palmas

Gmina Lubenia graniczy: od południowego wschodu z Gminą Błazowa, od północnego wschodu z gminami Tyczyn oraz Rzeszów, od północnego zachodu z Miastem i Gminą Boguchwała, od zachodu z Gminą Czudec (powiat strzyżowski), a od południowego zachodu z Gminą Niebylec (powiat strzyżowski).

Zgodnie ze *Statutem Gminy Lubenia*¹ gmina podzielona jest na 4 jednostki pomocnicze (sołectwa). Sołectwami gminy są: Lubenia, Siedliska, Sołonka i Straszędzie. Według danych z Urzędu Gminy Lubenia największym powierzchniowo sołectwem jest Straszędzie, które zajmuje 20,22 km², co stanowi 36,8% powierzchni gminy. Największa liczba ludności zamieszkiwała w 2016 roku sołectwo Lubenia – 2 419 osób (37,3% ogółu mieszkańców w gminie). Najmniejszą powierzchniowo jednostką jest sołectwo Siedliska o powierzchni 9,00 km² – zajmujące 16,4% terenu gminy. Natomiast pod względem liczby ludności w 2016 roku najmniejsze było sołectwo Sołonka – zamieszkiwało je 450 osób, co stanowiło 6,9% ogółu mieszkańców gminy.

Podział Gminy Lubenia na jednostki strukturalne na potrzeby przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia mapa 2. Należy jednak zaznaczyć, że do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Lubenia na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej².

Podstawowe dane dotyczące powierzchni i liczby ludności poszczególnych sołectw Gminy Lubenia na koniec 2016 roku zestawione zostały w tabeli 1.

¹ Statut Gminy Lubenia przyjęty *Uchwałą Nr VII/40/2003 Rady Gminy Lubenia z dnia 2 lipca 2003 r. z późn. zm.*

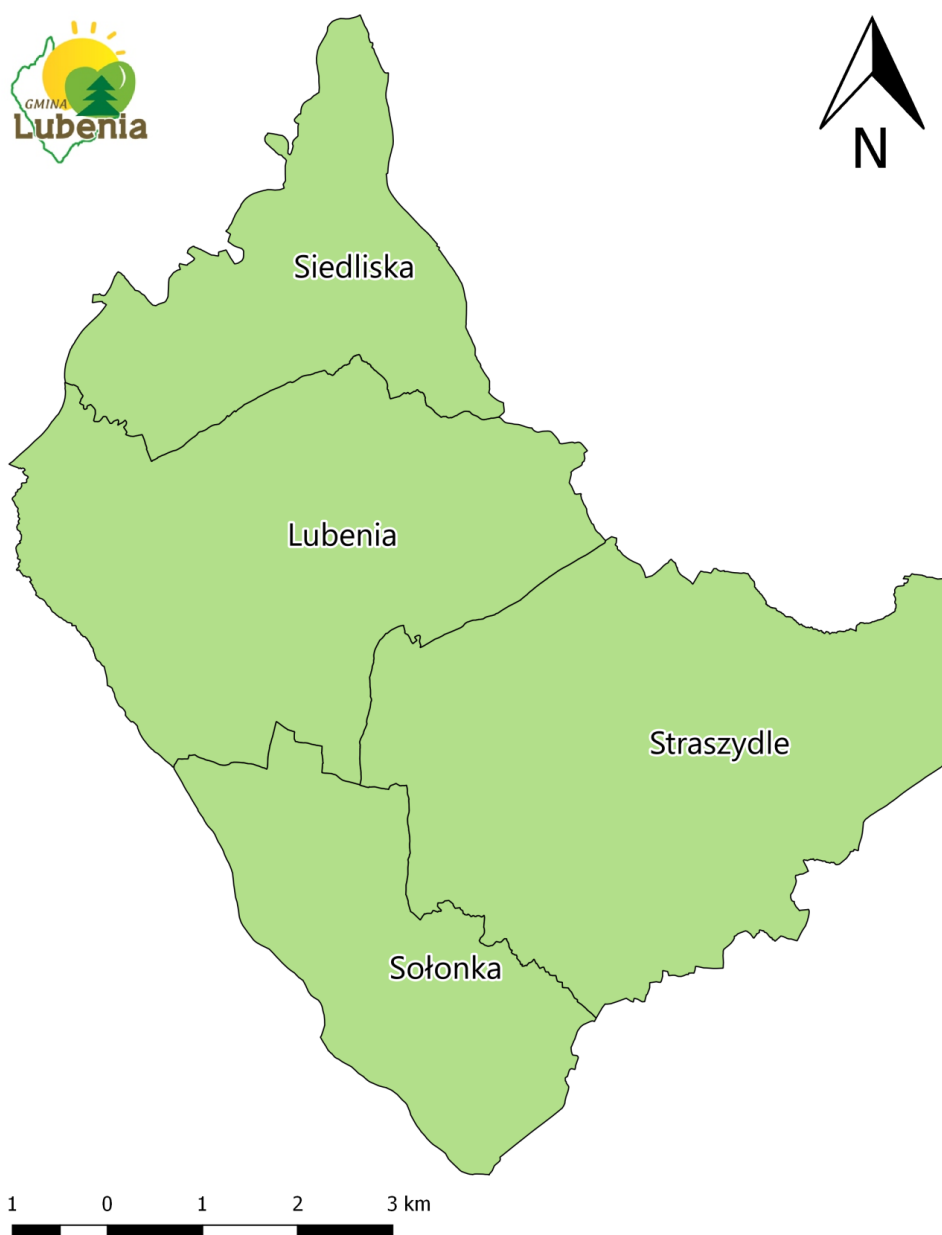
² Strona internetowa Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/prg.html, inf. z dnia 29.06.2017 r.

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Lubenia (stan na koniec 2016 roku)

Lp.	Jednostka strukturalna	Powierzchnia (km ²)	Udział w powierzchni ogólnej gminy (%)	Liczba ludności (osoba)	Udział w liczbie mieszkańców gminy ogółem (%)
1.	Lubenia	16,67	30,4	2 419	37,3
2.	Siedliska	9,00	16,4	1 743	26,9
3.	Sołonka	9,01	16,4	450	6,9
4.	Straszydle	20,22	36,8	1 869	28,8
RAZEM		54,9	100,0	6 481	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 2 Podział Gminy Lubenia na jednostki strukturalne

Źródło: Opracowanie własne

2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzonych 2 sierpnia 2016 r. przez Ministra Rozwoju oraz *Instrukcji przygotowywania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020* przyjętej przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie w dniu 18 kwietnia 2017 r.

Zgodnie z pkt 1 rozdziału 3 ww. Wytycznych, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”³.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Lubenia podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie gminy przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Lubenia z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźniki przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Lubenia w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Gminy Lubenia
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	%	
		5.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	
		6.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	
		7.	Mediana wieku (średnia dla gminy)	lat	

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

	Sytuacja na rynku pracy/ Bezrobocie	8.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	%	
		9.	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	%	
		10.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	
	Pomoc społeczna	11.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubeni
	Skala problemów społecznych	12.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		13.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		14.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		16.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		17.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		18.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		19.	Liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Poziom edukacji i dostępność wychowania przedszkolnego	20.	Wyniki egzaminów 6-klasisty (dane dla gminy)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
		21.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (dane dla gminy)	%	
		22.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (dane dla gminy z 2015 r.)	%	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
	Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego	23.	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Komenda Miejska Policji w Rzeszowie
		24.	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję dla gminy	%	

	Aktywność społeczna mieszkańców	25.	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Główny Urząd Statystyczny (BDL)
	Udział w życiu publicznym	26.	Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego w 2014 r.	%	Państwowa Komisja Wyborcza
		27.	Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. (I tura)	%	
GOSPODARCZA	Podmioty gospodarcze	28.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OGÓŁEM	szt.	Urząd Gminy Lubenia
		29.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI	szt.	
		30.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OGÓŁEM	szt.	
		31.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI	szt.	
		32.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	
		33.	Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	
		34.	Liczba zakończonych działalności gospodarczych na 1 000 osób w wieku produkcyjnym	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	35.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 100 mieszkańców	ha	Urząd Gminy Lubenia
	Poziom obsługi komunikacyjnej	36.	Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg	%	
TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	37.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (średnia dla gminy)	szt.	Urząd Gminy Lubenia
	Stan techniczny zabytków	38.	Udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru/ewidencji zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie tych zabytków w gminie ogółem	%	
	Zagrożenia dla środowiska	39.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest	tona	
		40.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	tona	

ŚRODOWISKOWA	Zieleń urządzona	41.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	
	Formy ochrony przyrody	42.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody (obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, park krajobrazowy)	TAK/ NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
	Lokalizacja na terenach zalewowych	43.	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
	Ochrona środowiska	44.	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej (średnia dla gminy na 2015 rok)	%	Urząd Gminy Lubenia
		45.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	
		46.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	

Źródło: Opracowanie własne

Proces diagnostyczny został przeprowadzony we współpracy pracowników Urzędu Gminy Lubenia i jednostek organizacyjnych gminy wraz z zespołem zewnętrznych ekspertów. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi. Dla przyjętych jednostek referencyjnych pozyskano dane statystyczne gromadzone w zasobach Urzędu Gminy Lubenia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie, a także ogólnodostępne dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

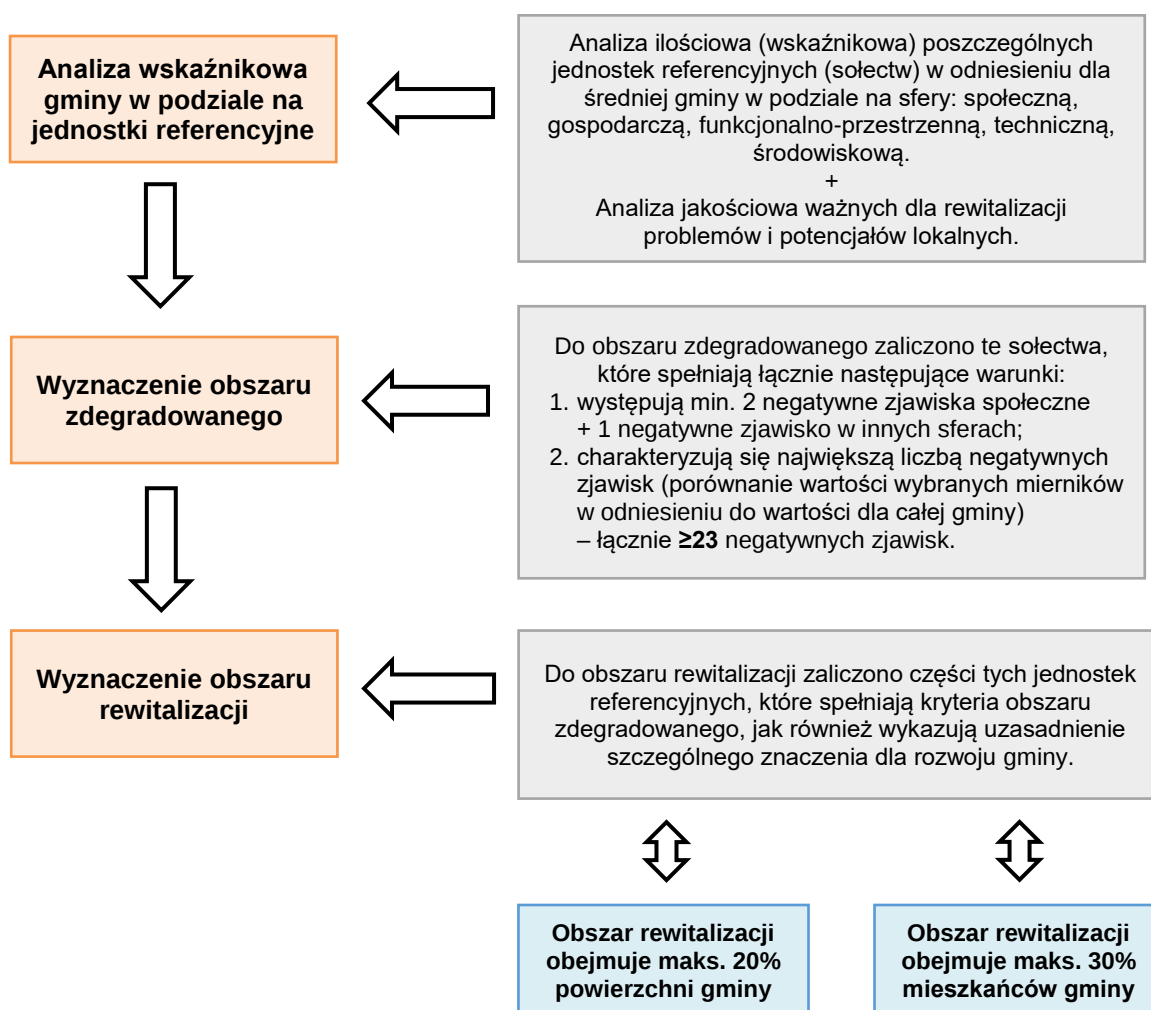
Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym

wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Lubenia przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników

3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytycznych, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”.

W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, pomocy społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji i wychowania przedszkolnego, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców oraz udziału w życiu publicznym.

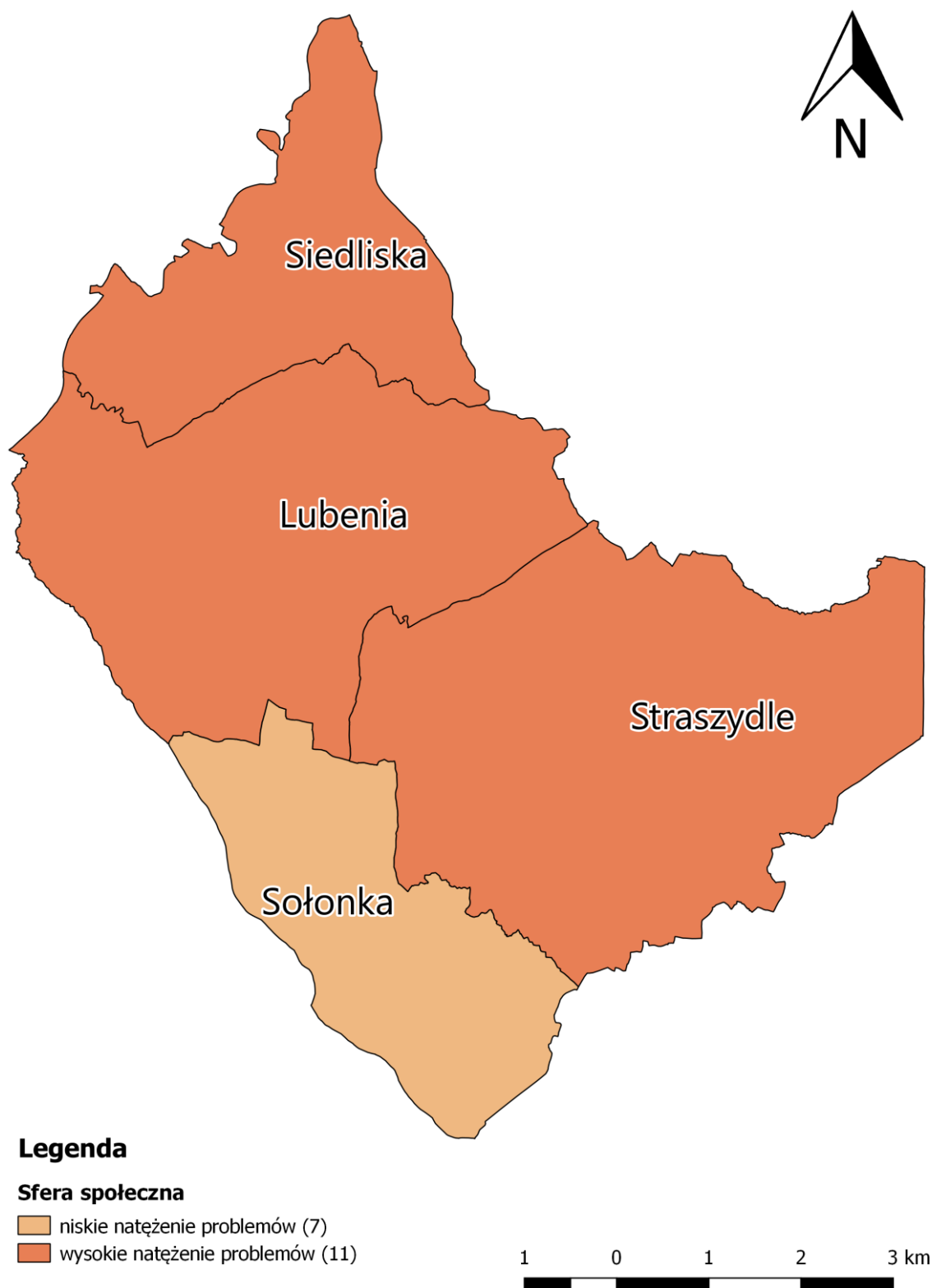
Przyjęto metodę naturalnego podziału (tzw. „Jenks”), która opiera się o algorytmy takiego rozmieszczenia wartości zbioru danych w klasach, aby w każdej z klas zminimalizować średnią dewiację zbioru w grupie, maksymalizując w stosunku do innych grup. Innymi słowy, metoda ta dąży do zredukowania wariancji wewnątrz klasy, na rzecz maksymalizowania wariancji pomiędzy klasami. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej zostały przedstawione w poszczególnych grupach: wysokie natężenie problemów (11) oraz niskie natężenie problemów (7).

Z uwagi na brak możliwości pozyskania części danych zagregowanych dla poszczególnych sołectw, niektóre wskaźniki charakteryzujące sferę społeczną podane zostały wyłącznie jako średnia dla całej gminy. W związku z tym wartości tych wskaźników zostały porównane do średniej dla powiatu rzeszowskiego, województwa podkarpackiego i Polski. Ponadto zaistniała konieczność wyłączenia tych wskaźników z analizy.

Po przeanalizowaniu zgromadzonych danych, które przedstawione są w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia* można stwierdzić, że wysokie natężenie problemów zidentyfikowanych w sferze społecznej występuje w sołectwie Lubenia, Siedliska i Straszędzie – po 11 problemów.

Poglądową koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w poszczególnych jednostkach referencyjnych przedstawiono na mapie 3.

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni, Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie i Państwowej Komisji Wyborczej

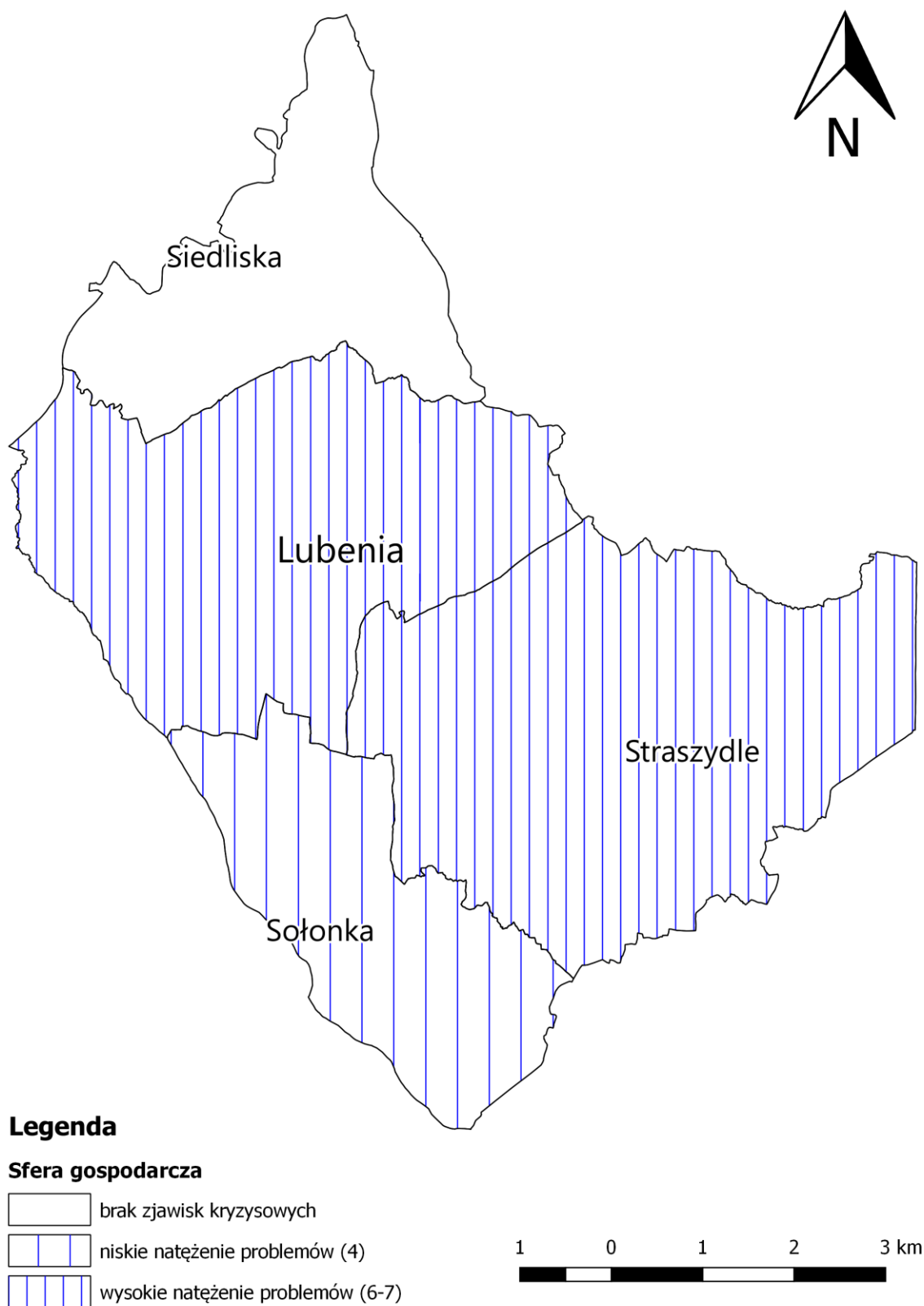
3.2. Sfera gospodarcza

Zgodnie z pkt 2 w rozdziale 3 Wytocznych, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w szczególności takich jak: „niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw”.

Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Lubenia zobrazowano przy pomocy wskaźników „liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania”, „liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania”, „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym”, „liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym”, a także „liczba zakończonych działalności gospodarczych na 1 000 osób w wieku produkcyjnym”. Z danych przedstawionych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia* wynika, że obszarami charakteryzującymi się najwyższym natężeniem problemów w tej sferze są tereny obejmujące sołectwa: Lubenia (7) i Straszędzie (6).

Koncentrację stanu kryzysowego w sferze gospodarczej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Lubenia przedstawia mapa 4.

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Według zapisów pkt 2 z rozdziału 3 Wytocznych, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych”.

W związku z powyższym dokonano diagnozy ww. problemów za pomocą porównania wartości wybranych wskaźników charakteryzujących sferę przestrzenno-funkcjonalną ze średnią wartością dla całej Gminy Lubenia. Do analizy przyjęto następujące wskaźniki: „powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 100 mieszkańców” oraz „udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg”.

Na podstawie zebranych danych, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne Gminy Lubenia, zawartych w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia* można stwierdzić, że najwięcej problemów w tej sferze występuje w sołectwach Siedliska (2) oraz Sołonka i Straszędzie (po 1).

Rozkład koncentracji stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Lubenia przedstawia mapa 5.

Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

3.4. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w sensie jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma znaczny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Przesądza również o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

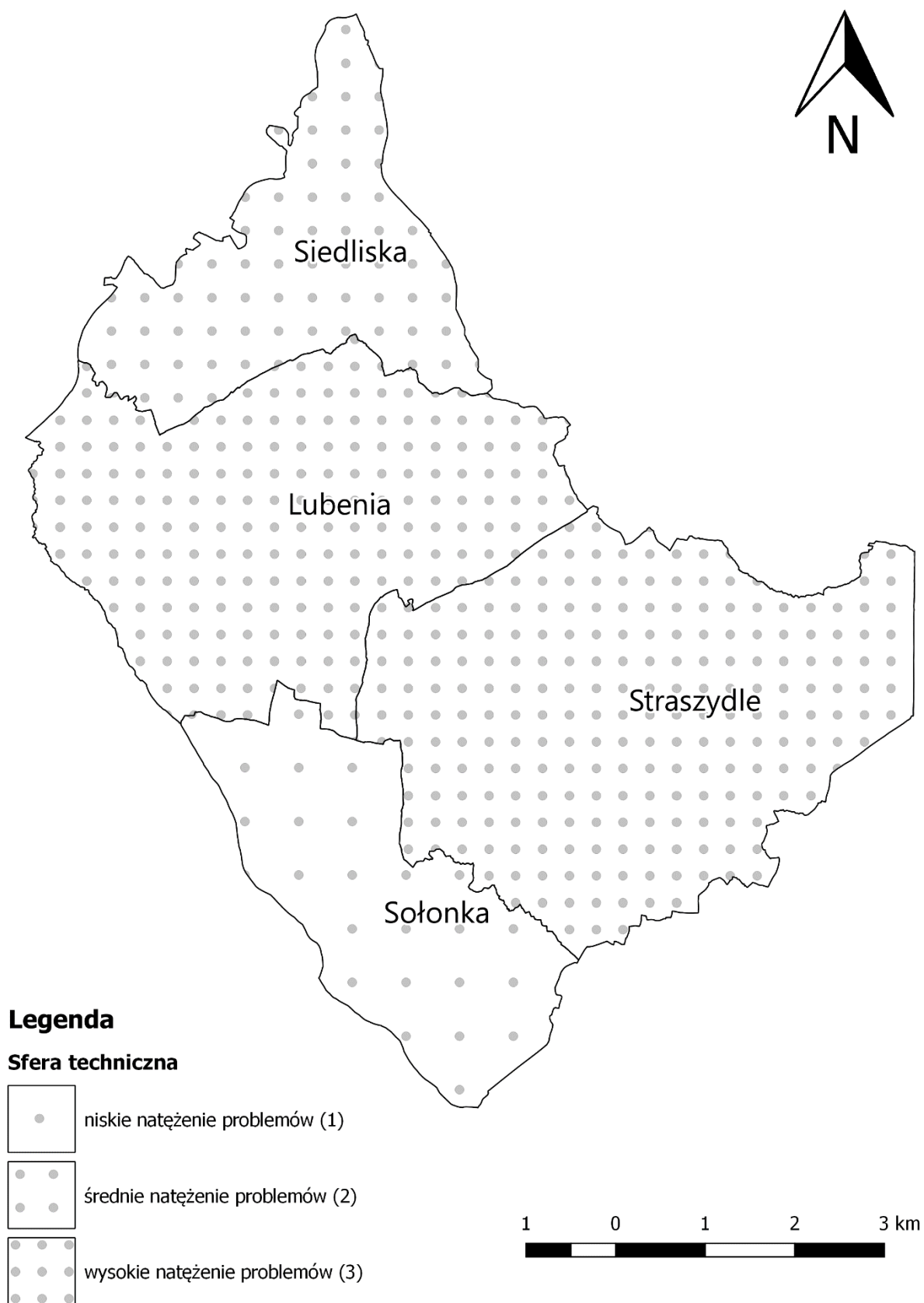
Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytycznych, o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą również wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niesfunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

Do zdiagnozowania występujących problemów w ww. sferze wybrano następujące wskaźniki: „budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców”, „udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru/ewidencji zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie tych zabytków w gminie ogółem”, „ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest” oraz „ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców”, których wartości w poszczególnych jednostkach referencyjnych porównano do średniej dla całej gminy.

Biorąc pod uwagę dane zawarte w Załączniku 1. *Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia* należy wskazać, że największa koncentracja problemów w sferze technicznej występuje na terenie sołectw Lubenia i Straszędzie (po 3) oraz Siedliska (2).

Rozmieszczenie natężenia problemów w sferze technicznej w podziale na poszczególne jednostki referencyjne Gminy Lubenia przedstawiono na mapie 6.

Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

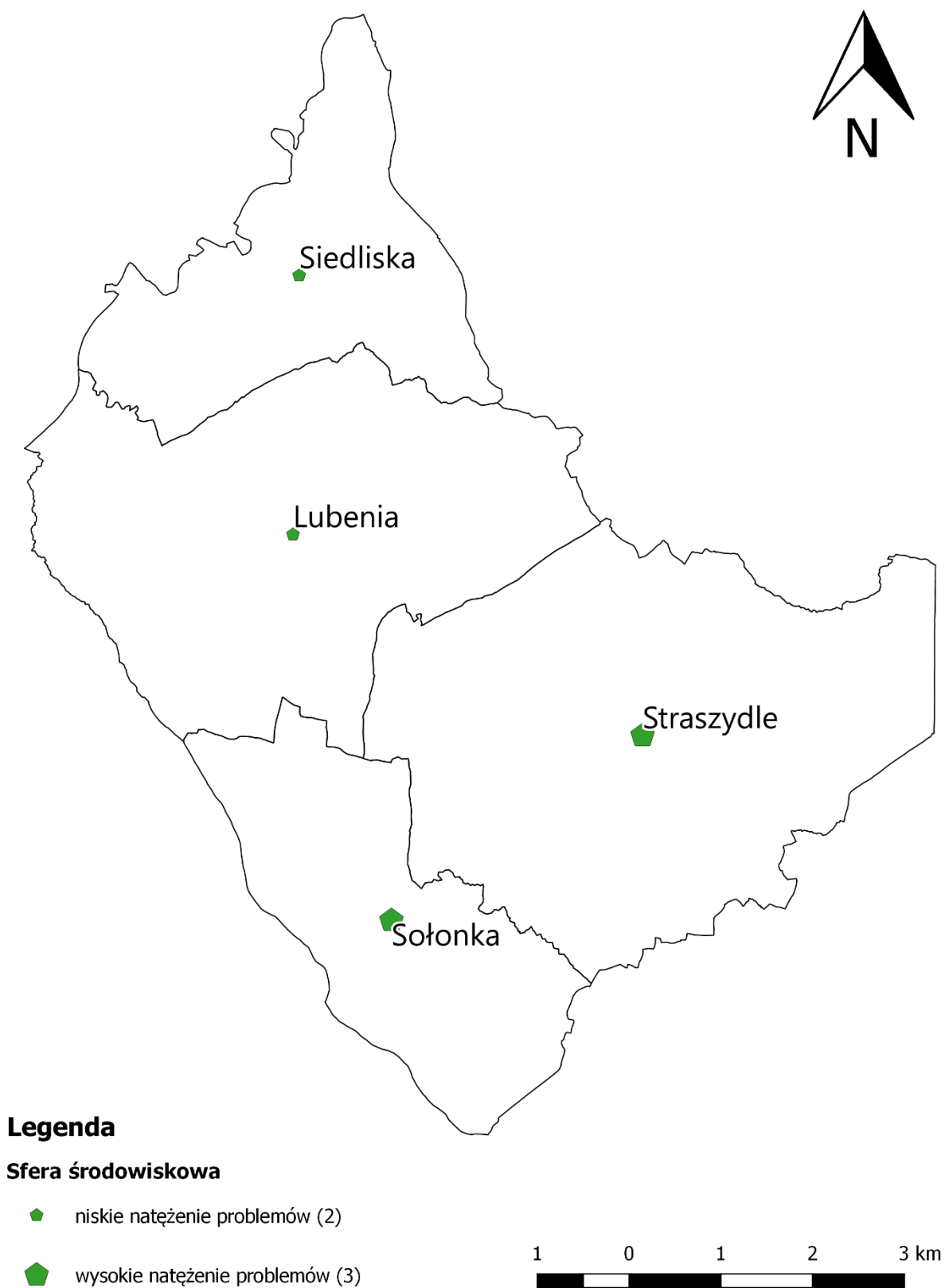
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

3.5. Sfera środowiskowa

Zgodnie z pkt 2 z rozdziału 3 Wytocznych, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska”.

Sytuację w zakresie stanu środowiska zdiagnozowano na podstawie wskaźników „udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu”, „położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody”, „odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej”, „odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej”, „odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej”, „położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi”. Wartości dla poszczególnych jednostek referencyjnych zostały przedstawione na mapie 7. Najwięcej problemów, w tej sferze, występuje w sołectwach Straszydle i Sołonka (po 3). Przy czym wskaźnik „położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody” obejmuje jedynie takie formy przyrody jak: obszar Natura 2000, rezerwat przyrody oraz park krajobrazowy – nie brano pod uwagę obszaru chronionego krajobrazu. Wskaźnik ten charakteryzuje sytuację środowiskową na obszarze, nie wskazując na istnienie stanu kryzysowego w sferze środowiskowej,

Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Spośród form ochrony przyrody na terenie Gminy Lubenia znajdują się⁴:

- Obszar Natura 2000: Wisłok Środkowy z Dopływami (kod PLH180030) – utworzony na mocy *Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny* (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Obszar obejmuje rzeki o charakterze górskim: Wisłok na odcinku od zapory w Sieniawie do zbiornika zaporowego w Rzeszowie oraz Stobnicę – od mostu drogowego na trasie Domaradz–Golcowa do ujścia. Jest on ostoją wielu cennych z przyrodniczego punktu widzenia gatunków ryb, m.in. 9 gatunków z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to: minóg strumieniowy, kiełb Kesslera, kiełb białopłetwy, brzanka, boleń, różanka, głowacz białopłetwy, koza i piskorz. Obszar ten chroni także 4 siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG – towarzyszące rzekom łęgi, grądy w wyżej położonych miejscach, łąki świeże i łąki zmiennowilgotne, na których występują dwa gatunki modraszków (modraszek telejus i modraszek nausitous) oraz czerwoczyk nieparek – motyle z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na terenie gminy obejmuje sołectwa: Lubenia i Siedliska.
- Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu – utworzony na mocy *Rozporządzenia Nr 35 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego* (Dz. Urz. z 1992 r. Nr 7, poz. 74), zajmuje powierzchnię 24 449 ha. Obszar ten funkcjonuje na podstawie *Uchwały Nr XXXIX/781/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu* (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 3584), zajmuje południowo-zachodnią część Pogórza Dynowskiego. Występują tu grądy i buczyna karpacka, natomiast w dolinach rzecznych pozostałości lasów łęgowych. Spośród rzadkich gatunków roślin występują: bluszcz pospolity, podkolan biały, lilia złotogłów, barwinek pospolity oraz skrzyp olbrzymi. Obszar ten stanowi ostoję dla takich gatunków jak: puchacz, zimorodek, bocian czarny, remiz, krogulec, borsuk, gronostaj, łasica i salamandra płamista. OChK obejmuje sołectwa: Sołonka i Straszędzie.

Z uwagi na brak szczegółowych danych zagregowanych do poziomu sołectw, diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na

⁴ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, crfop.gdos.gov.pl, inf. z dnia 29.06.2017 r.

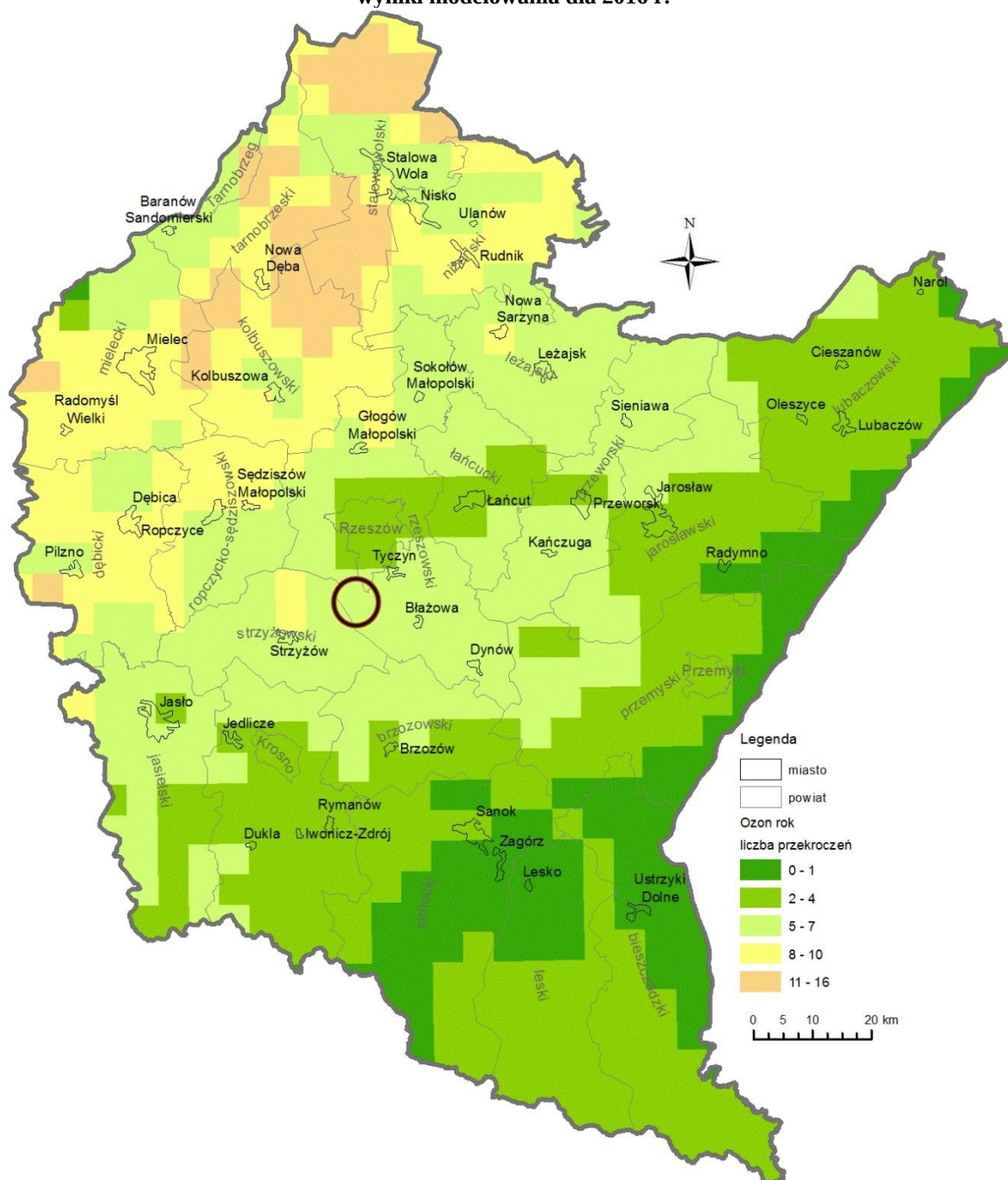
podstawie wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim⁵. W województwie podkarpackim ocenie pod kątem ochrony zdrowia podlegają 2 strefy: strefa miasto Rzeszów i strefa podkarpacka. Gmina Lubenia leży na terenie strefy podkarpackiej. Ocena jakości powietrza za rok 2016 opracowana została w oparciu o: wyniki pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu wykonanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. oraz wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza, wykonanego na poziomie krajowym. Z uwagi na ochronę zdrowia dotyczyła ona wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2.5}, ozon (O₃) oraz ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) i benzo(a)piren w pyłe PM₁₀.

Na terenie Gminy Lubenia oraz całej strefy podkarpackiej nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆) oraz ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd) i niklu (Ni) w pyłe PM₁₀.

Na terenie Gminy Lubenia wystąpiło od 5 do 7 dni, w których maksymalna 8-godzinna średnia krocząca O₃ w 2016 roku była wyższa niż wartość dopuszczalna – 120 µg/m³ (mapa 8). Wyniki modelowania uśrednione dla trzech lat (2014–2016) nie wykazały natomiast przekroczenia dopuszczanej liczby dni z maksymalną 8-godzinną średnią kroczącą wyższą od 120 µg/m³. Podsumowując nie dotrzymany został poziom celu długoterminowego dla ozonu – strefa podkarpacka oraz Gmina Lubenia zostały zakwalifikowane do klasy D2 wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi.

⁵ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie, wios.rzeszow.pl, inf. z dnia 29.06.2017 r.

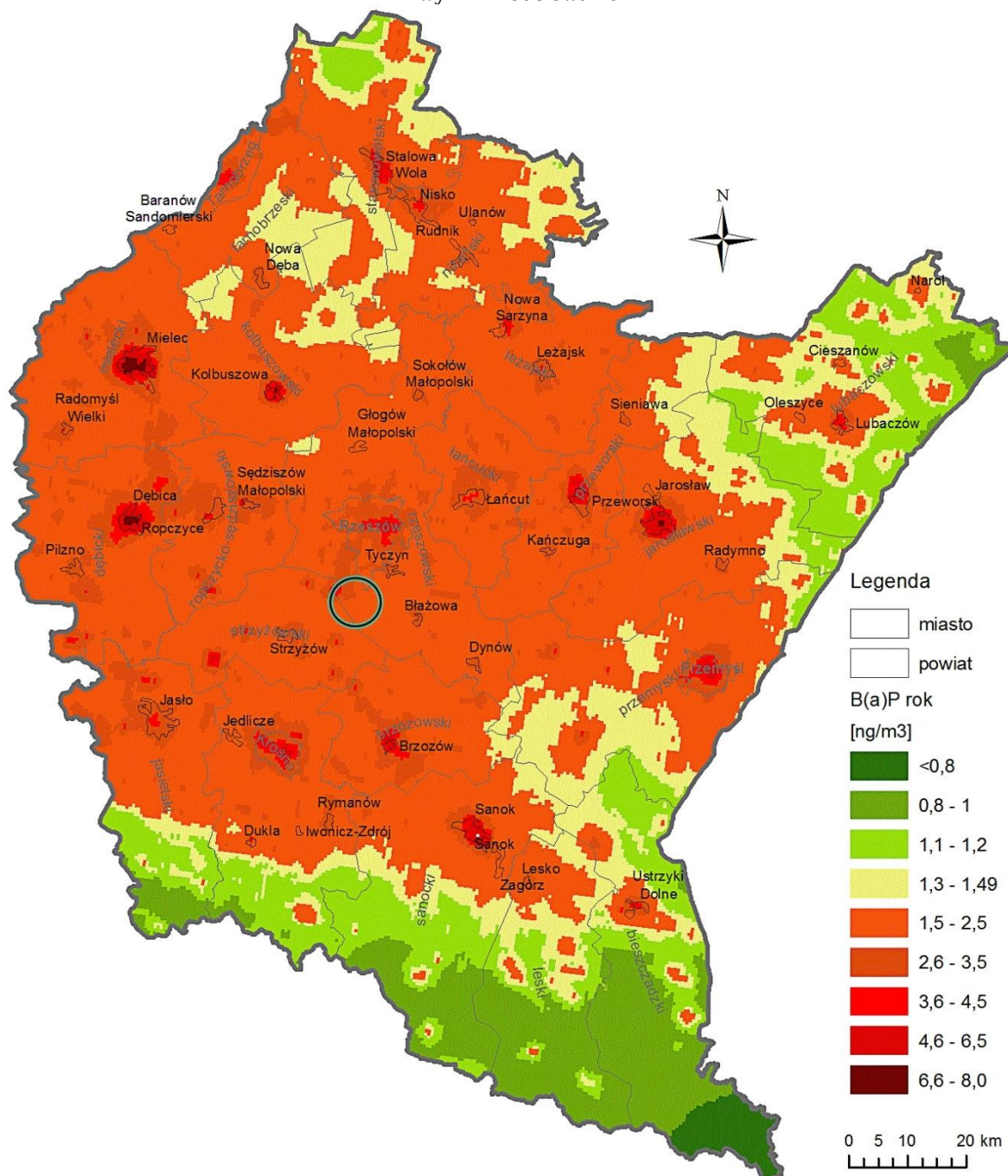
Mapa 8 Liczba dni z przekroczeniami wartości docelowej ozonu w województwie podkarpackim – wyniki modelowania dla 2016 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016, wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/05/roczna_ocena_jakosci_powietrza_2016.pdf,
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2017, s. 61

Wyniki pomiarów oraz modelowania rozkładu stężeń średniorocznych B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ wykazały przekroczenie poziomu docelowego (1 ng/m³) na obszarze strefy podkarpackiej (mapa 9). Strefa podkarpacka, w tym Gmina Lubenia, ze względu na stężenia 1,5–4,5 ng/m³ i przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego B(a)P zakwalifikowana została do klasy C wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi.

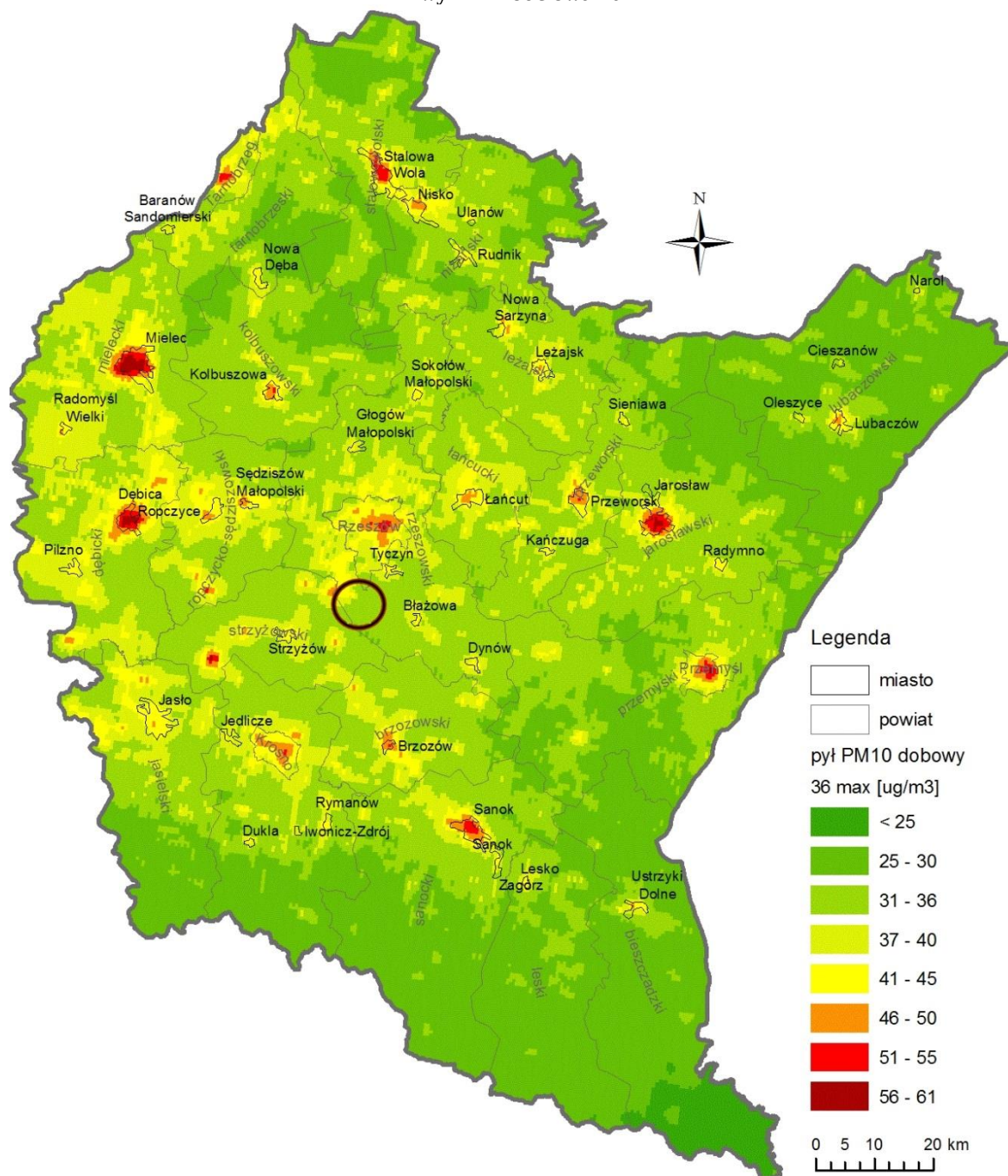
Mapa 9 Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016, wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/05/roczna_ocena_jakosci_powietrza_2016.pdf,
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2017, s. 56

Na obszarze gminy dotrzymany został średnioroczny i dobowy poziom dopuszczalny dla stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Strefa podkarpacka dotrzymała dopuszczalny poziom średnioroczny i otrzymała klasę A, natomiast wyniki modelowania wskazały niewielkie obszary, na których mogło wystąpić maks. 36 dni ze stężeniem dobowym przekraczającym 50 µg/m³, a co za tym idzie w zakresie tego parametru strefa otrzymała klasę C (mapa 10).

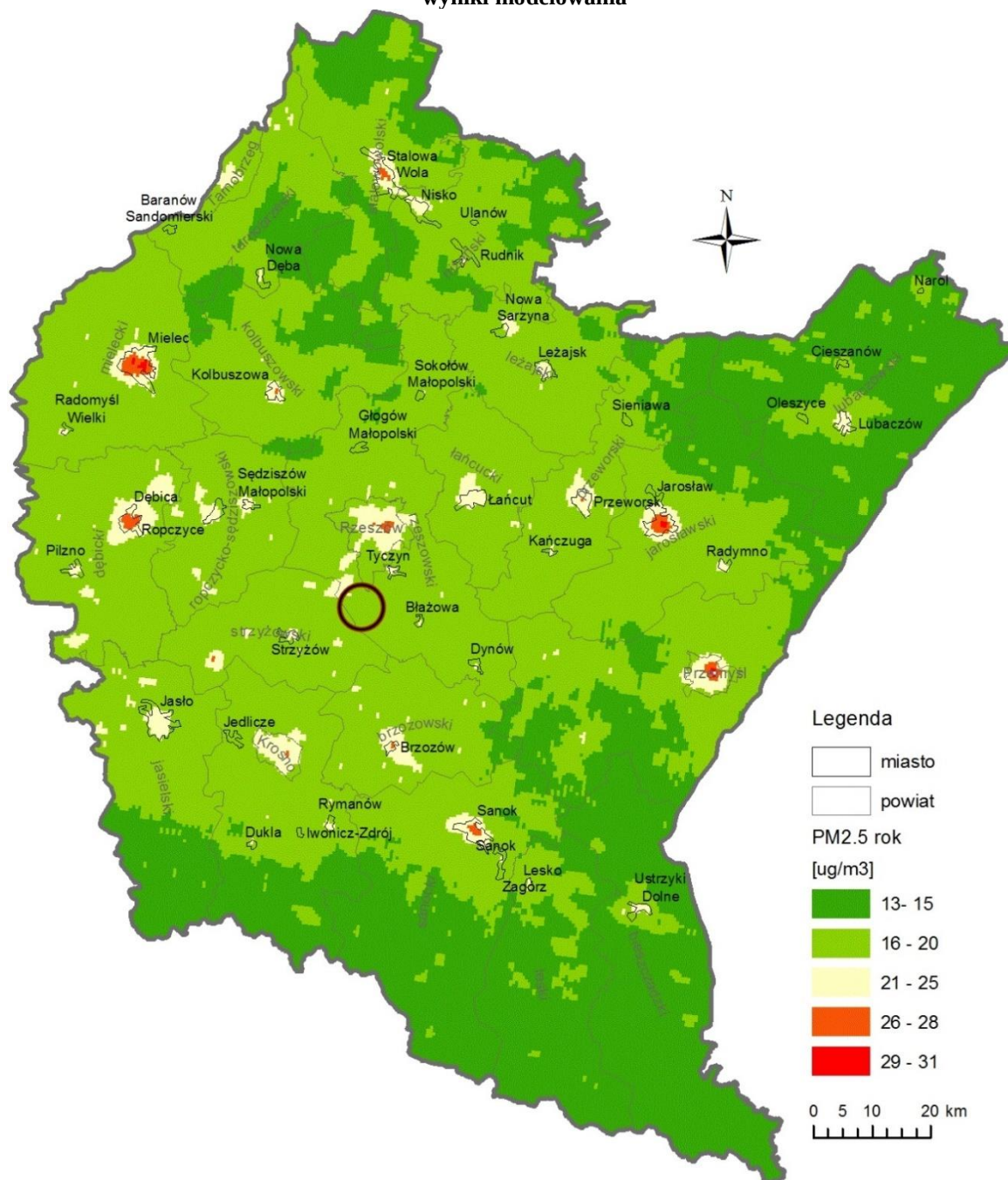
Mapa 10 Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM₁₀ w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016, wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/05/roczna_ocena_jakosci_powietrza_2016.pdf,
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2017, s. 37

Stężenie pyłu zawieszonego PM_{2.5} na obszarze Gminy Lubenia zawierało się w przedziale 16–25 µg/m³ (mapa 11), dotrzymany został średnioroczny poziom dopuszczalny, ale nastąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego fazy II – 20 µg/m³. Strefa podkarpacka, w tym Gmina Lubenia, zakwalifikowana została w zakresie stężeń średniorocznych pyłu PM_{2.5} do klasy A, natomiast w zakresie poziomu dopuszczalnego fazy II do klasy C.

Mapa 11 Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM_{2.5} w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016, wios.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2015/05/roczna_ocena_jakosci_powietrza_2016.pdf, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2017, s. 42

Spośród wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) leżących w obrębie Gminy Lubenia, dwie objęte były oceną stanu jednolitych części wód za 2015 rok prowadzoną przez WIOŚ: „Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów” (PLRW200015226559) i „Strug do Chmielnickiej Rzeki” (PLRW 2000122265689)⁶. Badania w tych punktach przeprowadzone zostały w ramach monitoringu diagnostycznego, monitoringu operacyjnego oraz monitoringu obszarów chronionych (obszary ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, obszary chronione przeznaczone do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia).

Ocena stanu JCWP obejmowała ocenę potencjału ekologicznego (w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych), ocenę stanu chemicznego, ocenę stanu wód w obszarach chronionych oraz wynikową ocenę stanu wód. JCWP „Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów” ze względu na elementy hydromorfologiczne, fizykochemiczne, klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne – zakwalifikowano do II klasy potencjału ekologicznego, zaś elementy biologiczne zakwalifikowano do IV (parametry dla fitobentosu, makrofitów oraz makrobezkręgowców bentosowych). Słaba ocena parametrów biologicznych zadecydowała o osiągnięciu przez JCWP „Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów” słabego potencjału ekologicznego. Stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego. W obszarach chronionych jednolita część wód powierzchniowych nie spełniła wymagań ogólnych dla obszarów ochrony siedlisk lub gatunków Natura 2000, jednolitych części wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę oraz wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację (obecność fitobentosu). Stan JCWP ze względu na słaby potencjał ekologiczny (stan chemiczny poniżej dobrego) oraz zły stan wód w obszarach chronionych, oceniony został jako zły.

JCWP „Strug do Chmielnickiej Rzeki” ze względu na elementy hydromorfologiczne, fizykochemiczne zakwalifikowano do II klasy potencjału ekologicznego, zaś elementy biologiczne zakwalifikowano do III (parametry dla fitobentosu). Przeprowadzona ocena parametrów biologicznych zadecydowała o osiągnięciu przez JCWP „Strug do Chmielnickiej Rzeki” umiarkowanego potencjału ekologicznego. Ocena stanu chemicznego nie była badana. W obszarach chronionych jednolita część wód powierzchniowych nie spełniła wymagań

⁶ *Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013–2015*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2016.

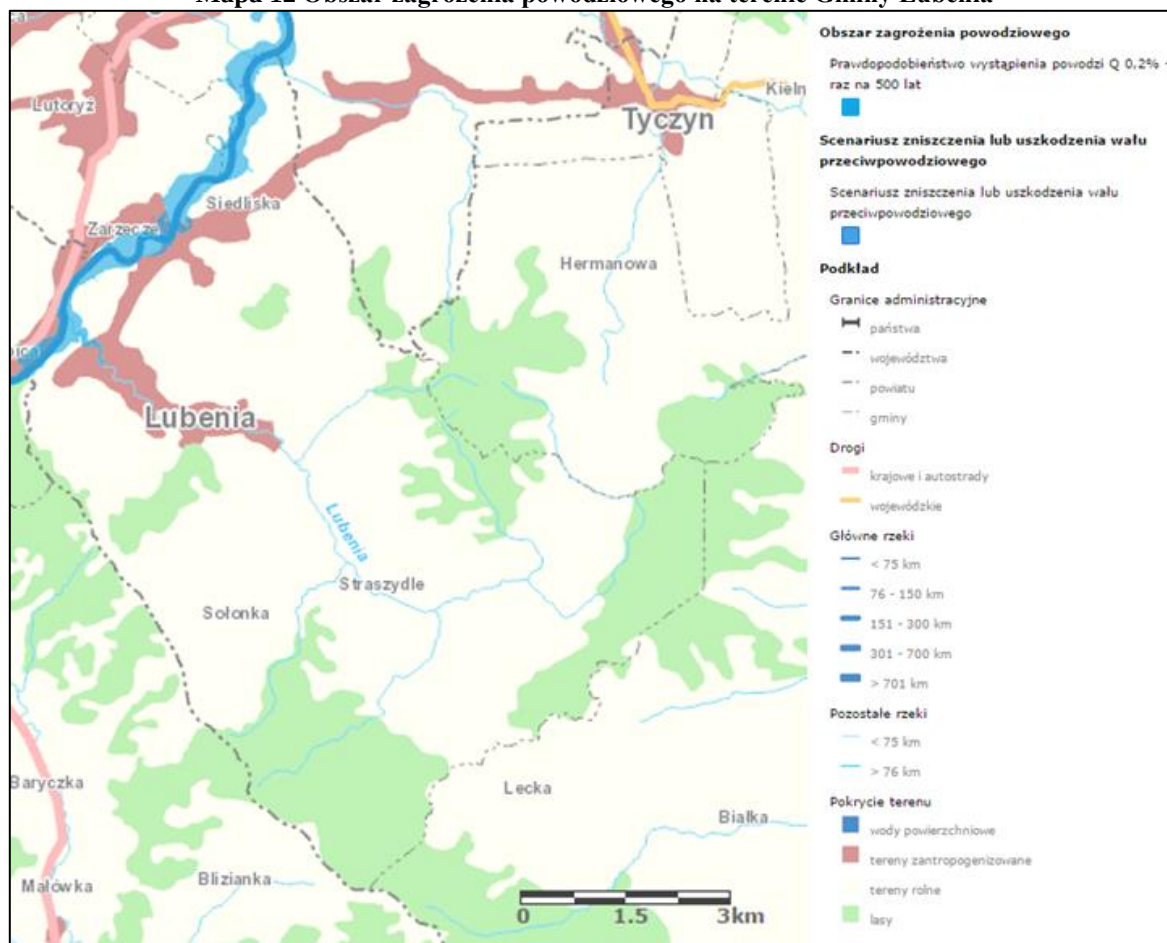
ogólnych dla wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację (obecność fitobentosu). Stan JCWP oceniony został jako zły.

Teren Gminy Lubenia został objęty mapami zagrożenia powodziowego, sporządzonymi przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, na których wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisłok. Obszary o niskim, średnim i wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi znajdują się w sołectwach Lubenia i Siedliska. Mapa 12 przedstawia obszary z prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi wynoszącym Q 0,2% – raz na 500 lat.

Region wodny Górnej Wisły jest narażony na występowanie powodzi z powodu górskiego charakteru zlewni i koncentracji obszarów zurbanizowanych. Podstawowymi przyczynami wezbrań w zlewni Górnej Wisły są opady i roztopy wiosenne. Wezbrania wywołane deszczami nawalnymi są krótkotrwałe, mają gwałtowny przebieg i niewielki zasięg terytorialny. Opady rozlewne, trwające zazwyczaj 3–6 dni i występujące na znacznym obszarze mogą powodować wielkie i katastrofalne wezbrania oraz związane z nimi powodzie. Powodzie roztopowe, wywołane topnieniem śniegu, mają niższe kulminacje, ale trwają dłużej od wezbrań opadowych. Ponadto, na tym obszarze, spływ wód opadowych może wywołać procesy stokowe (np. osuwiska, splukiwanie stoków), które stanowią zagrożenie niezwiązane z wylewami rzek⁷.

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841).

Mapa 12 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Lubenia

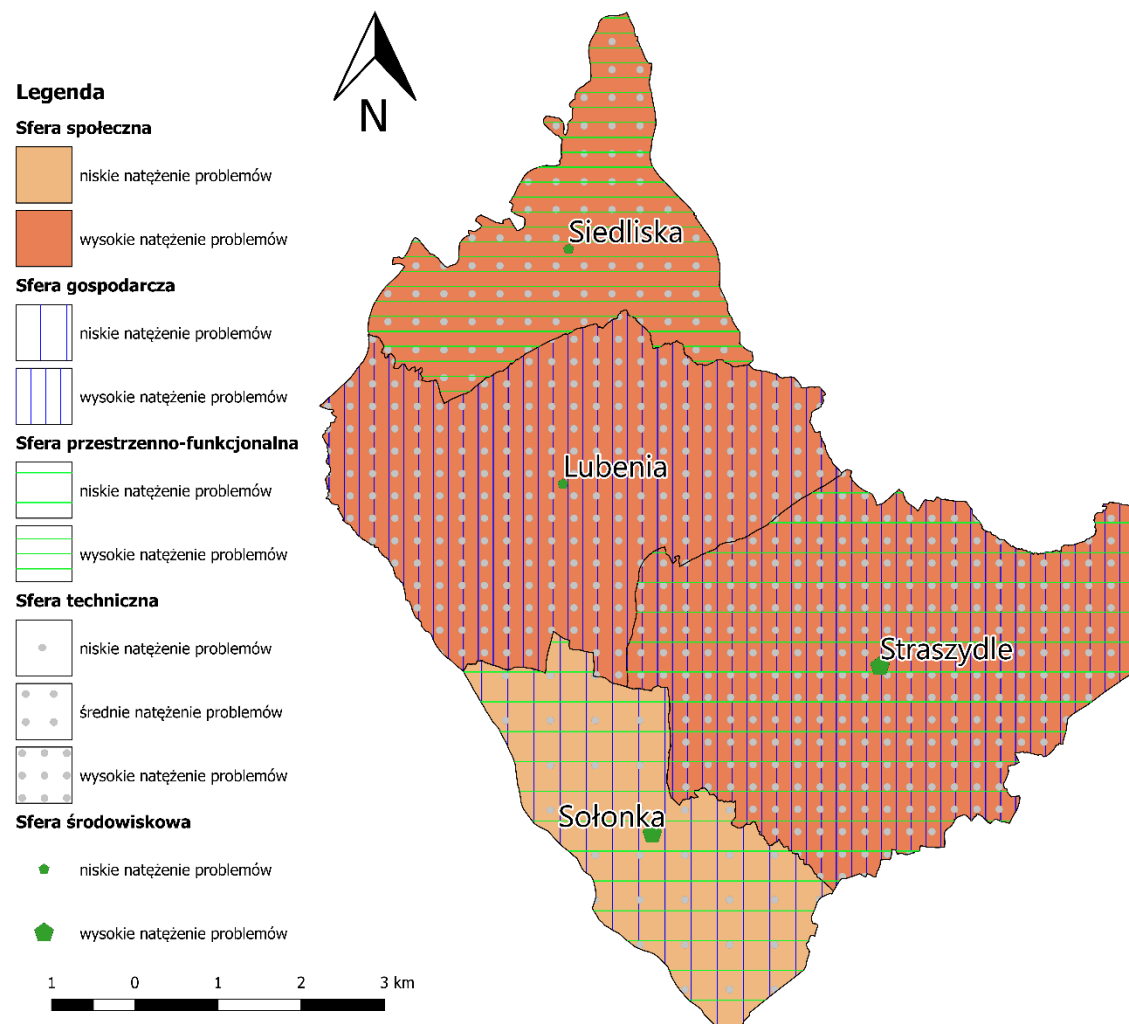
Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, kzgw.gov.pl

3.6. Wyniki diagnozy w poszczególnych sferach

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk i lokalnych potencjałów. Efektem przeprowadzonej diagnozy Gminy Lubenia w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, w podziale na przyjęte jednostki referencyjne jest opracowana mapa pogładowa łącząca dane z różnych dziedzin. W ten sposób została wykonana rzetelna analiza jednoznacznie wskazująca, na których obszarach gminy nakładają się różnego rodzaju problemy.

Kartograficzne przedstawienie wyników diagnozy (metoda kartogramu) w poszczególnych sferach na terenie jednostek referencyjnych Gminy Lubenia oraz nakładanie się koncentracji zjawisk kryzysowych prezentuje mapa 13. Stanowi ona podstawę i uzasadnienie do wyznaczania obszaru zdegradowanego, a następnie skoncentrowania działań na określonym obszarze rewitalizacji w Gminie Lubenia.

Mapa 13 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia – wskaźnik syntetyczny

Źródło: Opracowanie własne

4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Lubenia

Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, obszar zdegradowany to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 23 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Lubenia obejmuje jednostki: Lubenia (23) i Straszędzie (24).

Wskazany obszar zajmuje 36,89 km², co stanowi 67,20% powierzchni gminy i w 2016 roku był zamieszkiwany przez 4 288 osób, tj. 66,16% ogółu mieszkańców gminy.

Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Lubenia, wyznaczonego na podstawie niniejszej diagnozy, przedstawia mapa 14.

Mapa 14 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne

5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, obszar rewitalizacji to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

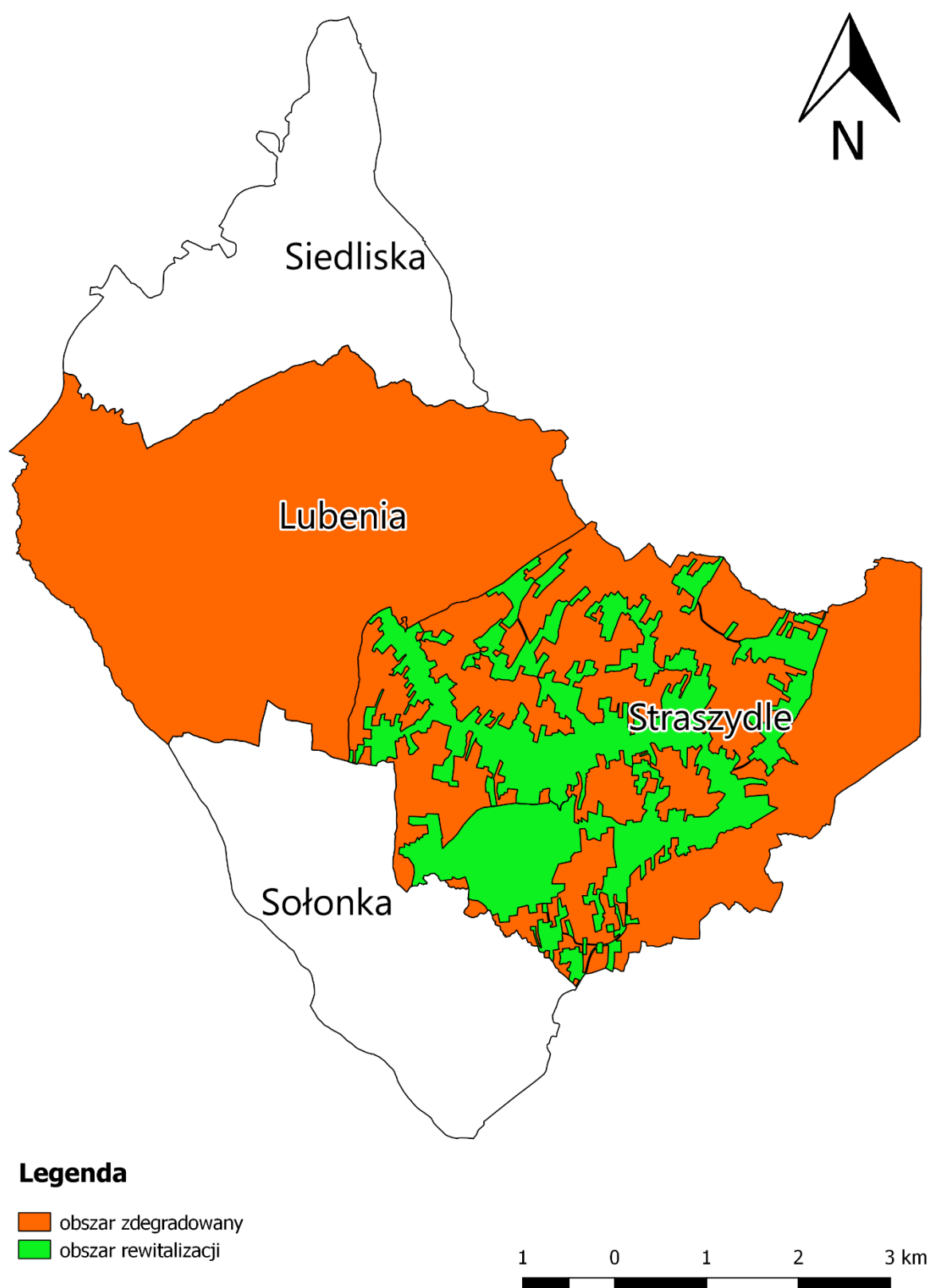
Na podstawie ww. zapisów Wytycznych wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz występują problemy w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji, który obejmuje zamieszkałe tereny sołectwa Straszędzie.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 7,52 km² (13,7% powierzchni ogółem gminy) i w 2016 roku był zamieszkały przez 1 869 mieszkańców (28,84% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w pkt 4 w rozdziale 3 Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020.

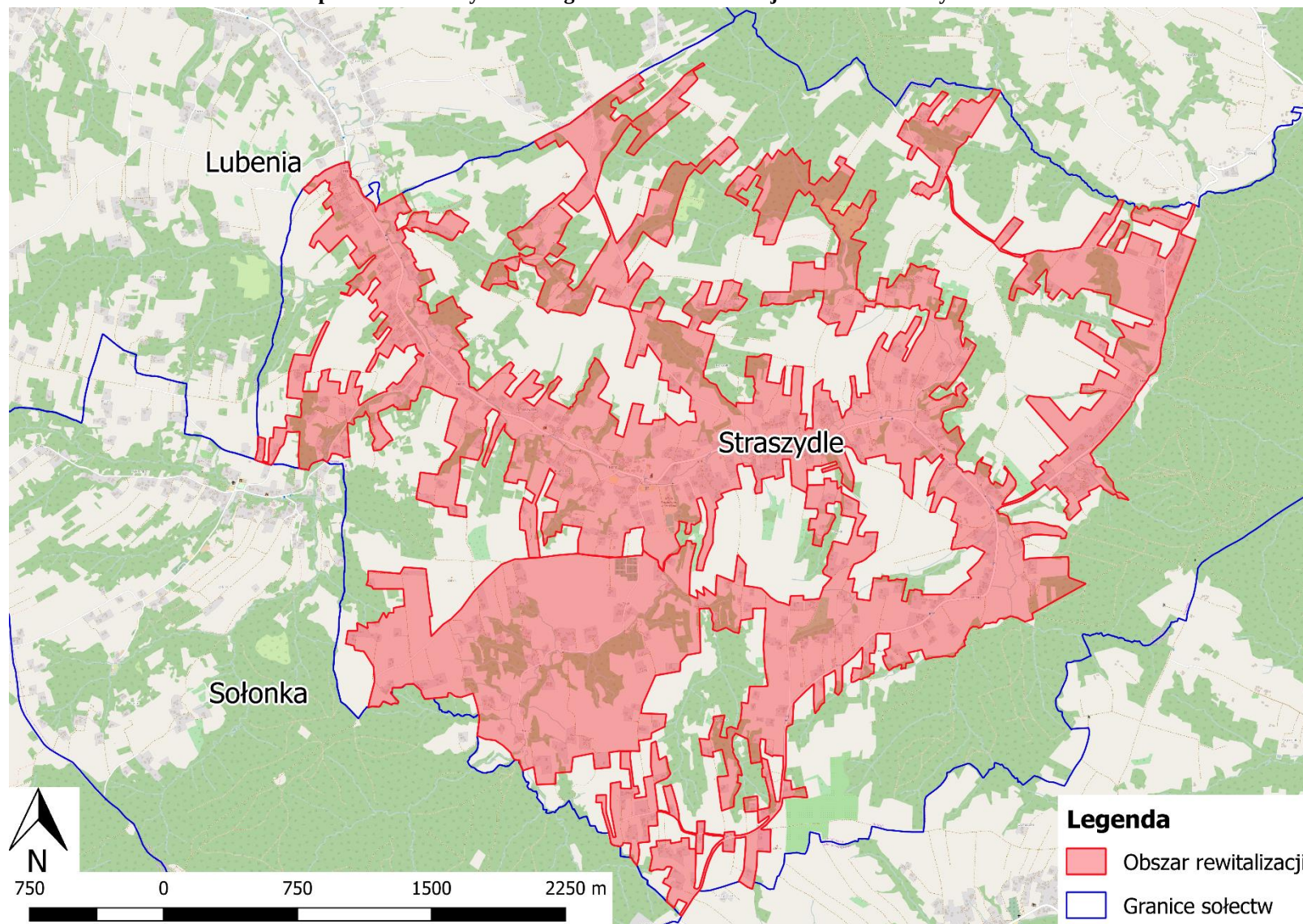
Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 15, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia zaznaczony został na mapie 16.

Mapa 15 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Lubenia

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 16 Granice wyznaczanego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Potwierdza to analiza ilościowa (wskaźnikowa) zamieszczona w tabeli 3 i na mapach 17–27 oraz analiza jakościowa (opisowa) zawarta w tabeli 4.

**Tabela 3 Analiza ilościowa wybranych wskaźników obszaru rewitalizacji Gminy Lubenia
(dane za 2016 rok)**

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Obszar rewitalizacji (sołectwo Straszydle)	Średnia dla gminy
Sfera społeczna			
Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	62,76	62,78
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	-0,32	-0,20
Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	-0,59	-0,11
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	3,05	2,50
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	2,30	1,67
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,91	0,71
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,48	0,43
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,16	0,14
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję dla gminy	%	42,9	57,5
Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	0,11	0,19
Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. (I tura)	%	54,27	55,87
Sfera gospodarcza			
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OGÓŁEM	szt.	0,16	1,28

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI	szt.	0,16	1,28
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OGÓŁEM	szt.	0,11	0,31
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI	szt.	0,11	0,31
Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	0,26	1,82
Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	0,17	0,49
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg	%	45,5	37,4
Sfera techniczna			
Udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru/ewidencji zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie tych zabytków w gminie ogółem	%	11,8	32,4
Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest	tona	912	613
Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	tona	13,73	14,04
Sfera środowiskowa			
Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	0,00	0,00
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	0,0	47,3
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	67,8	82,3

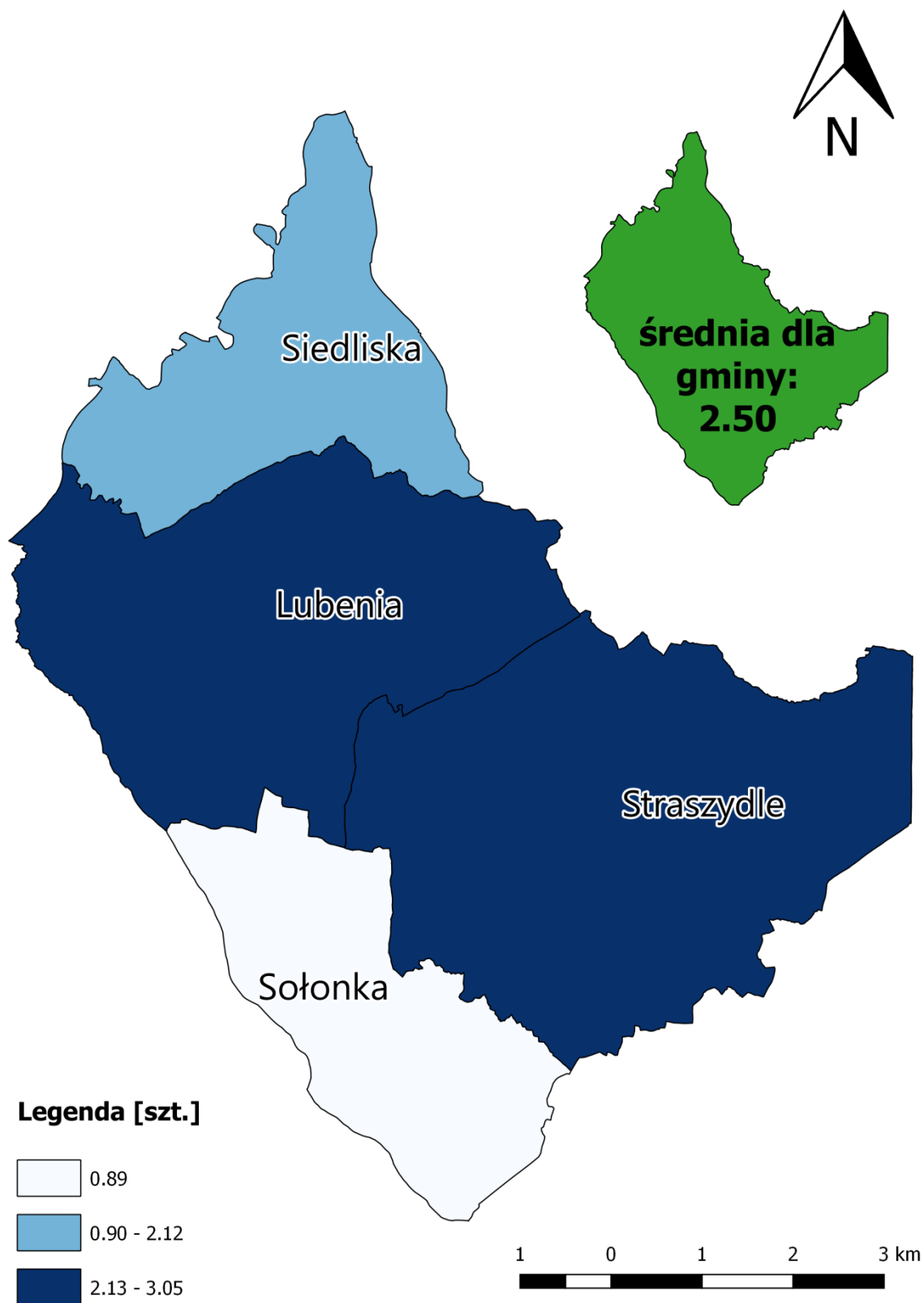
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

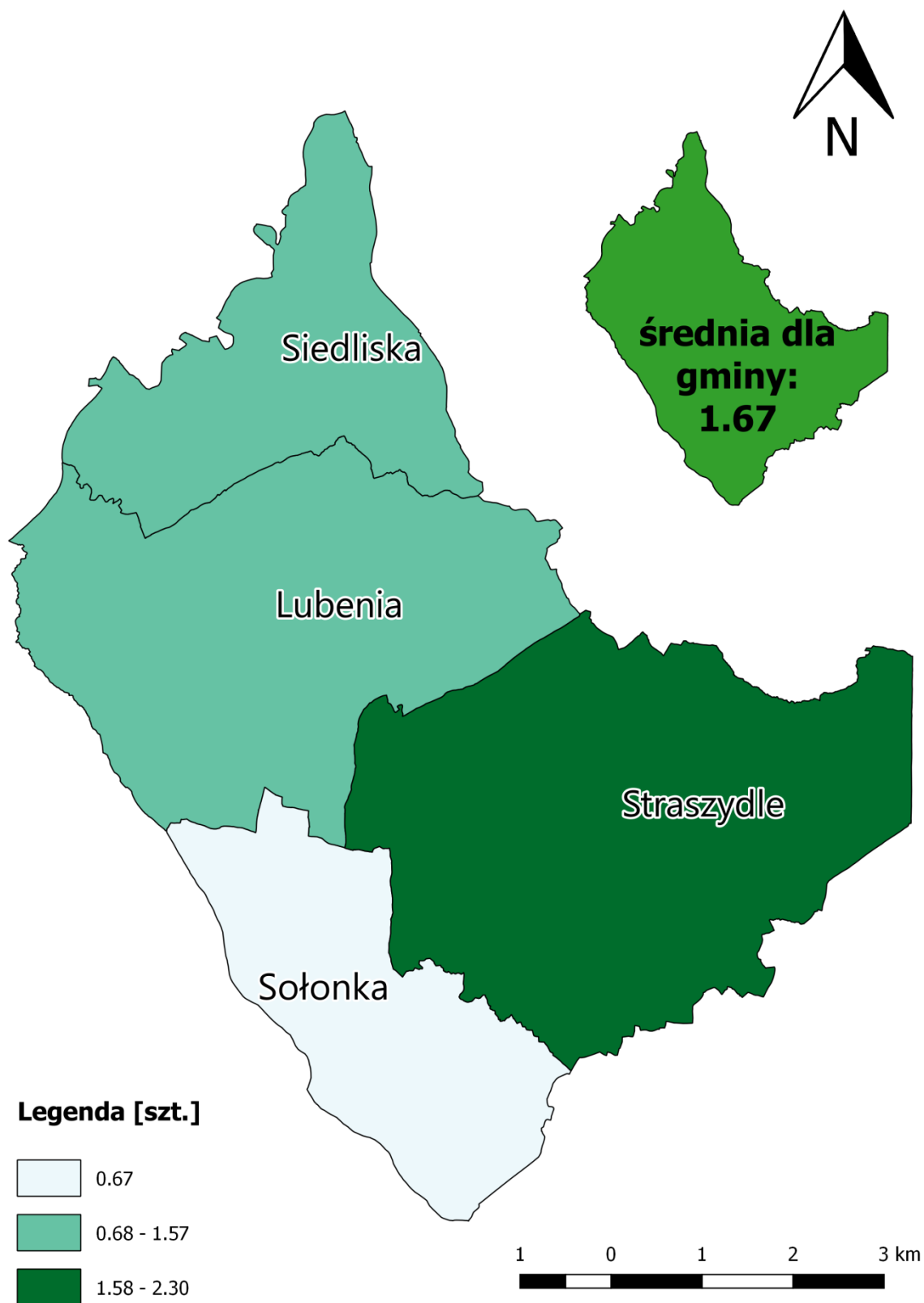
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 18 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

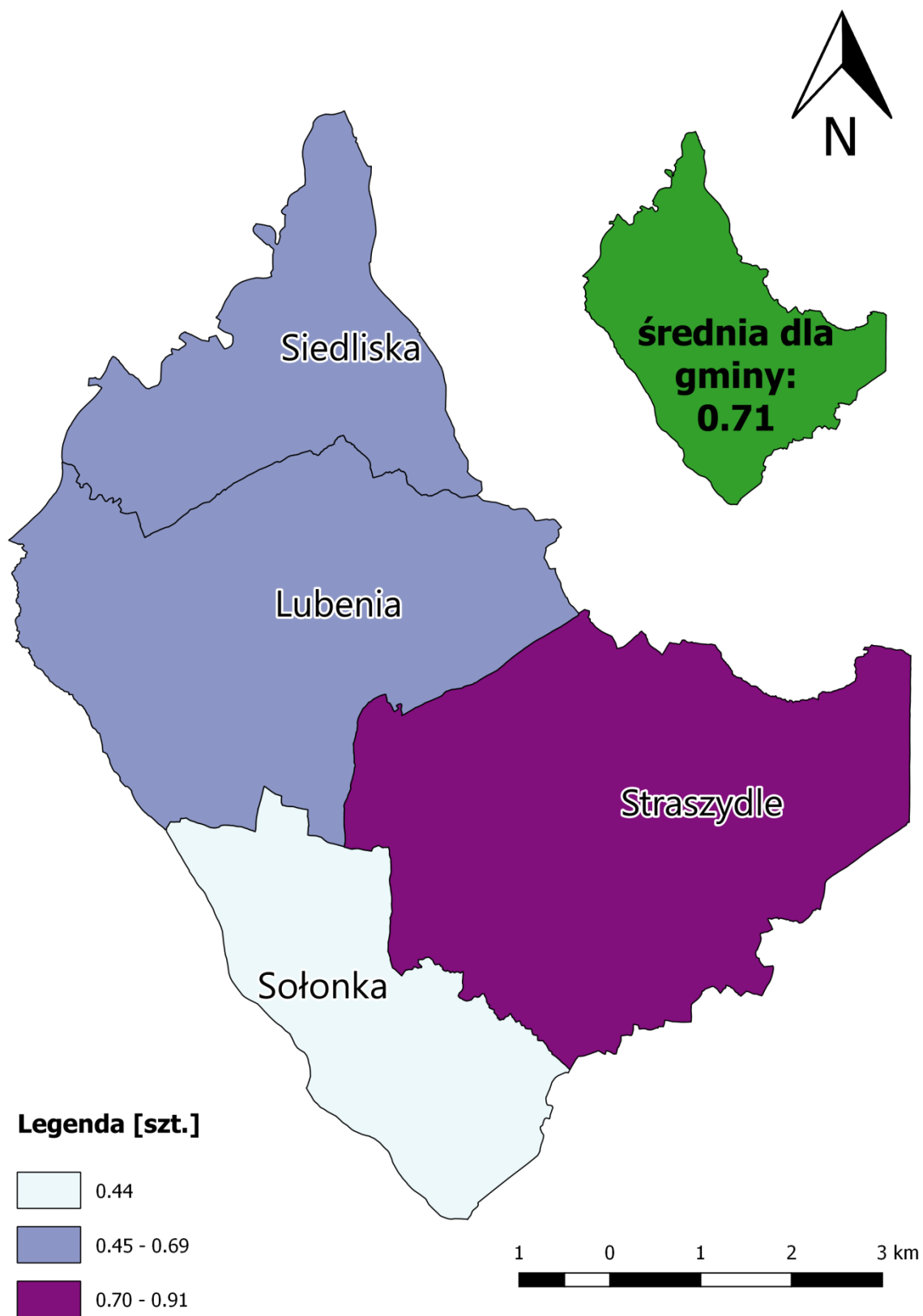
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni

Mapa 19 Rozkład wartości wskaźnika „korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

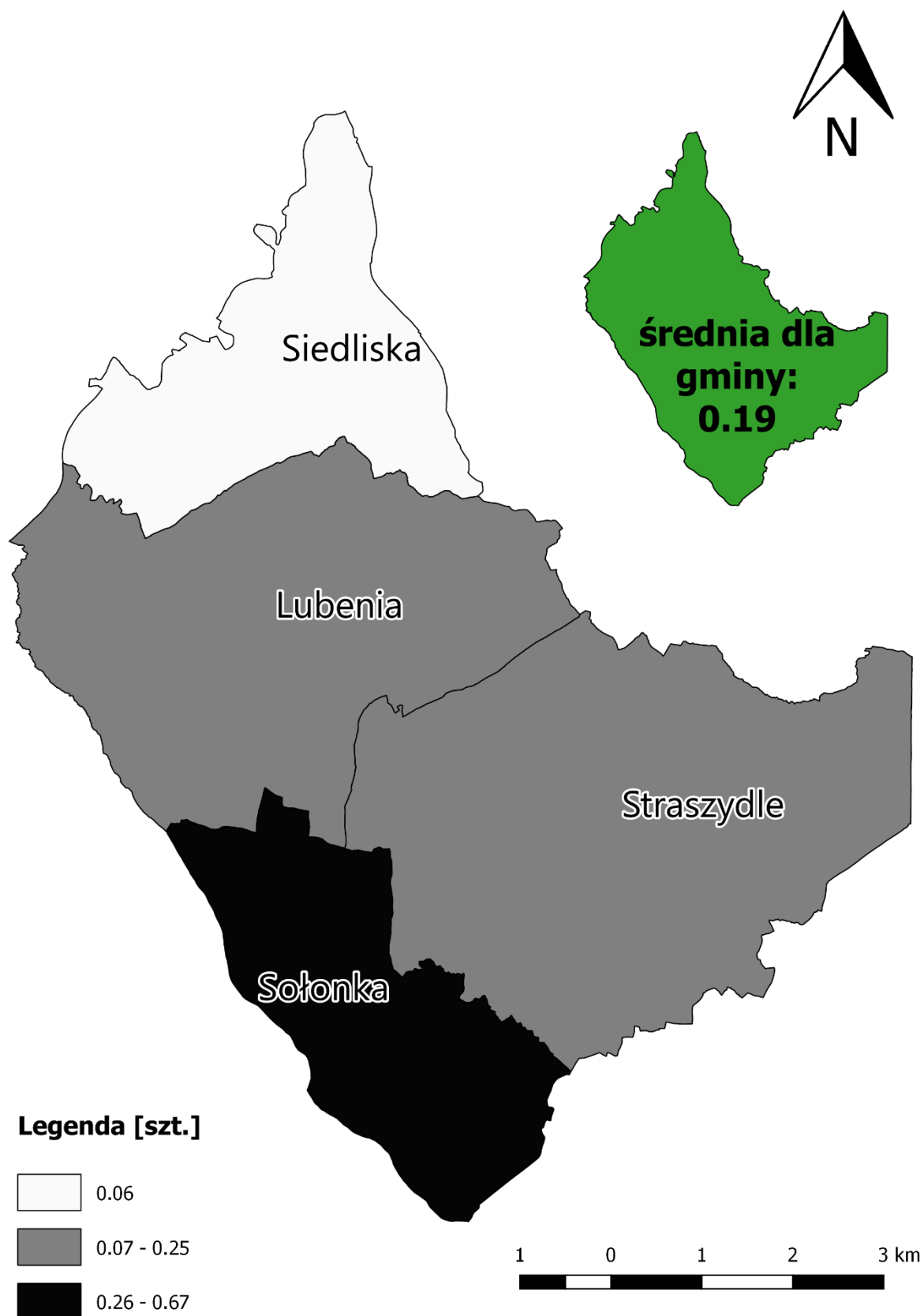
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni

Mapa 20 Rozkład wartości wskaźnika „korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

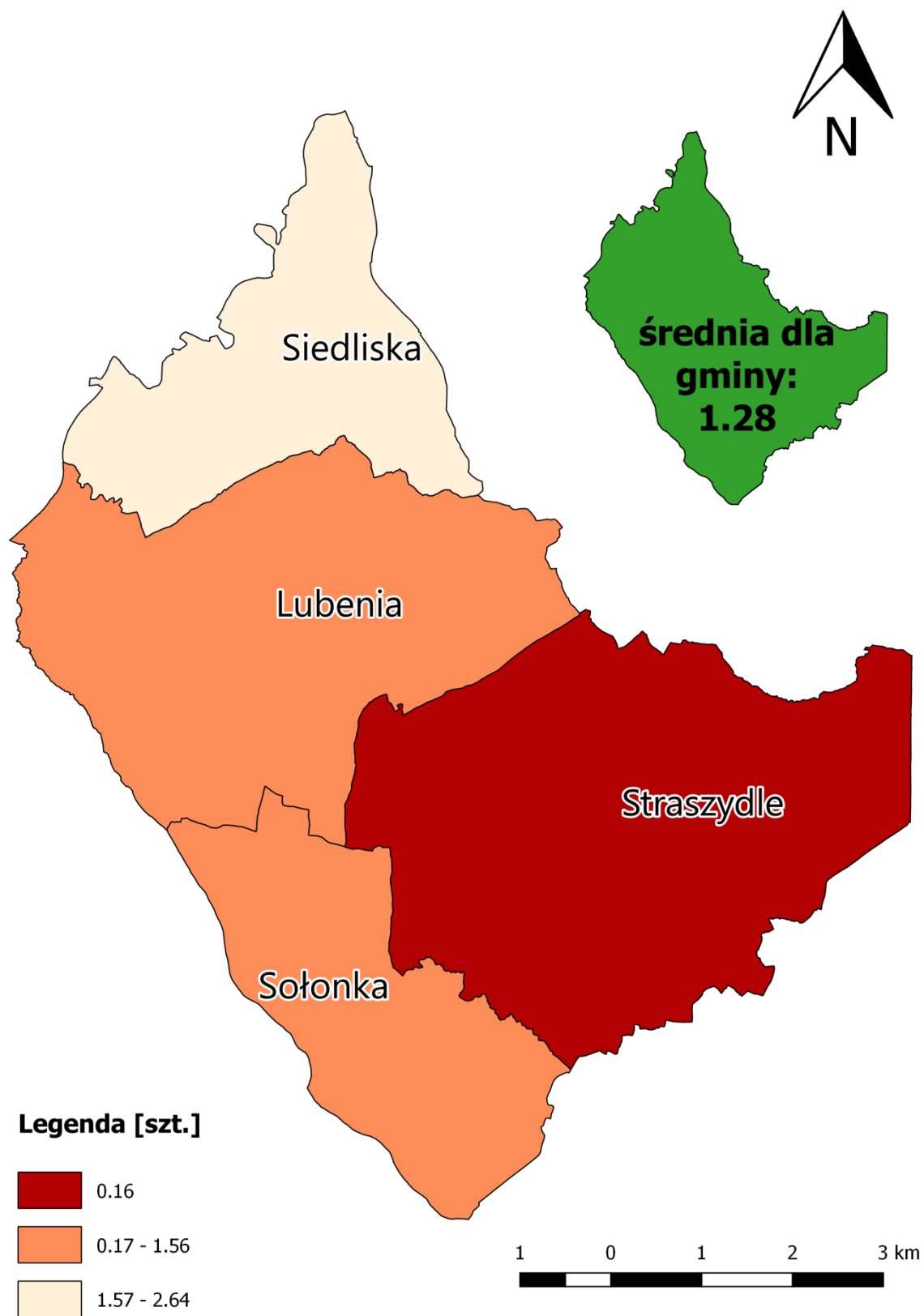
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni

Mapa 21 Rozkład wartości wskaźnika „liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

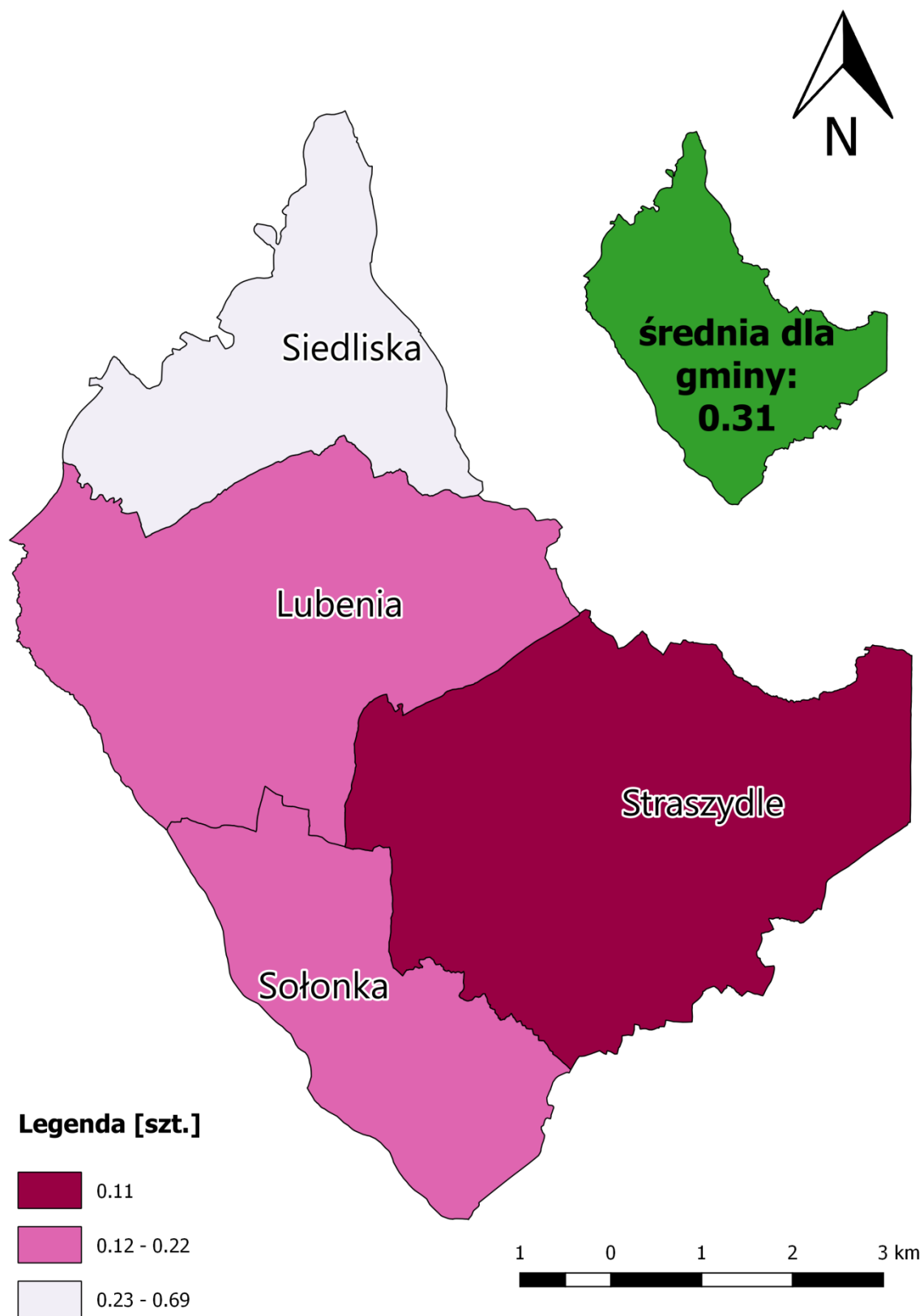
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 22 Rozkład wartości wskaźnika „liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

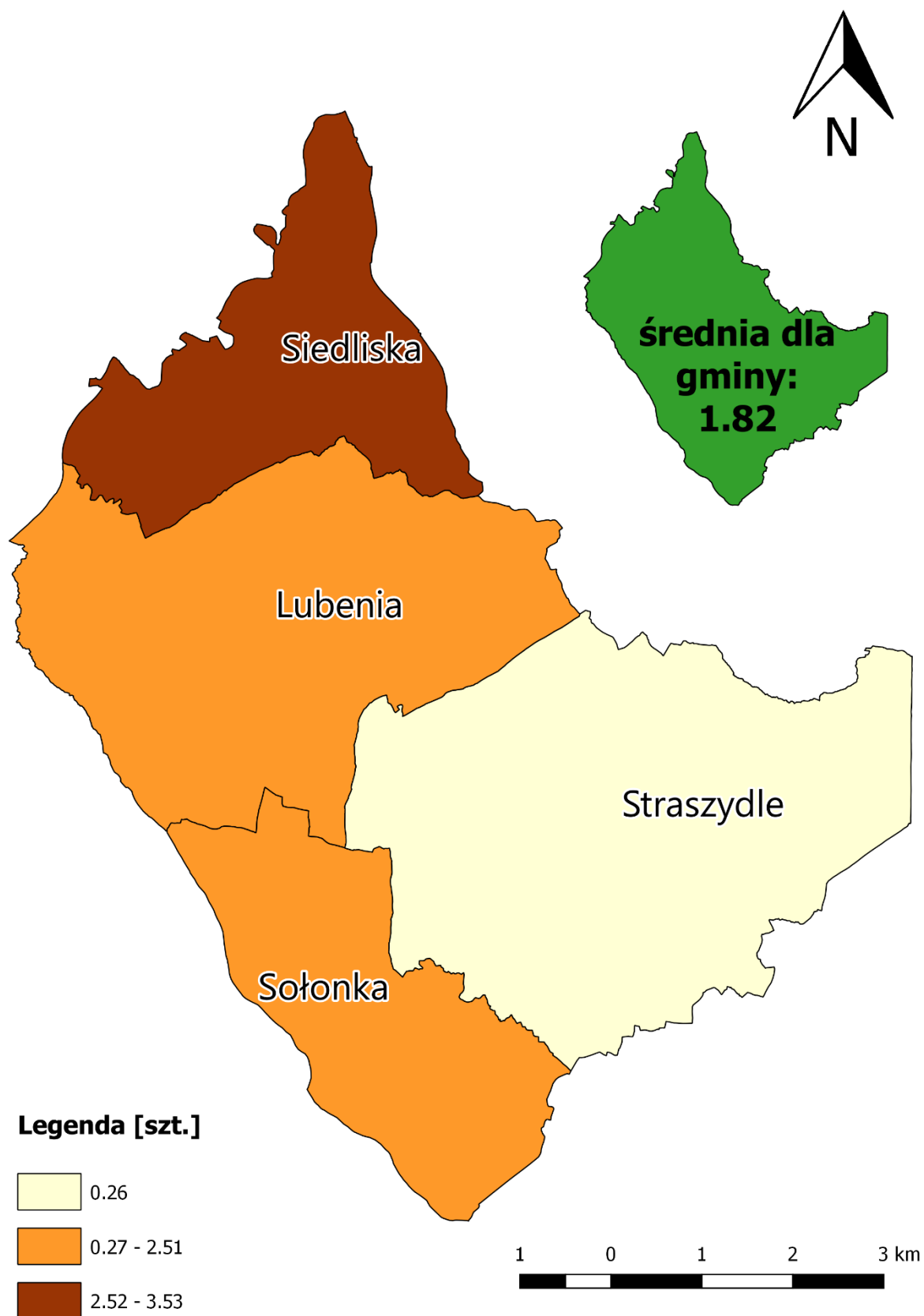
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 23 Rozkład wartości wskaźnika „liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

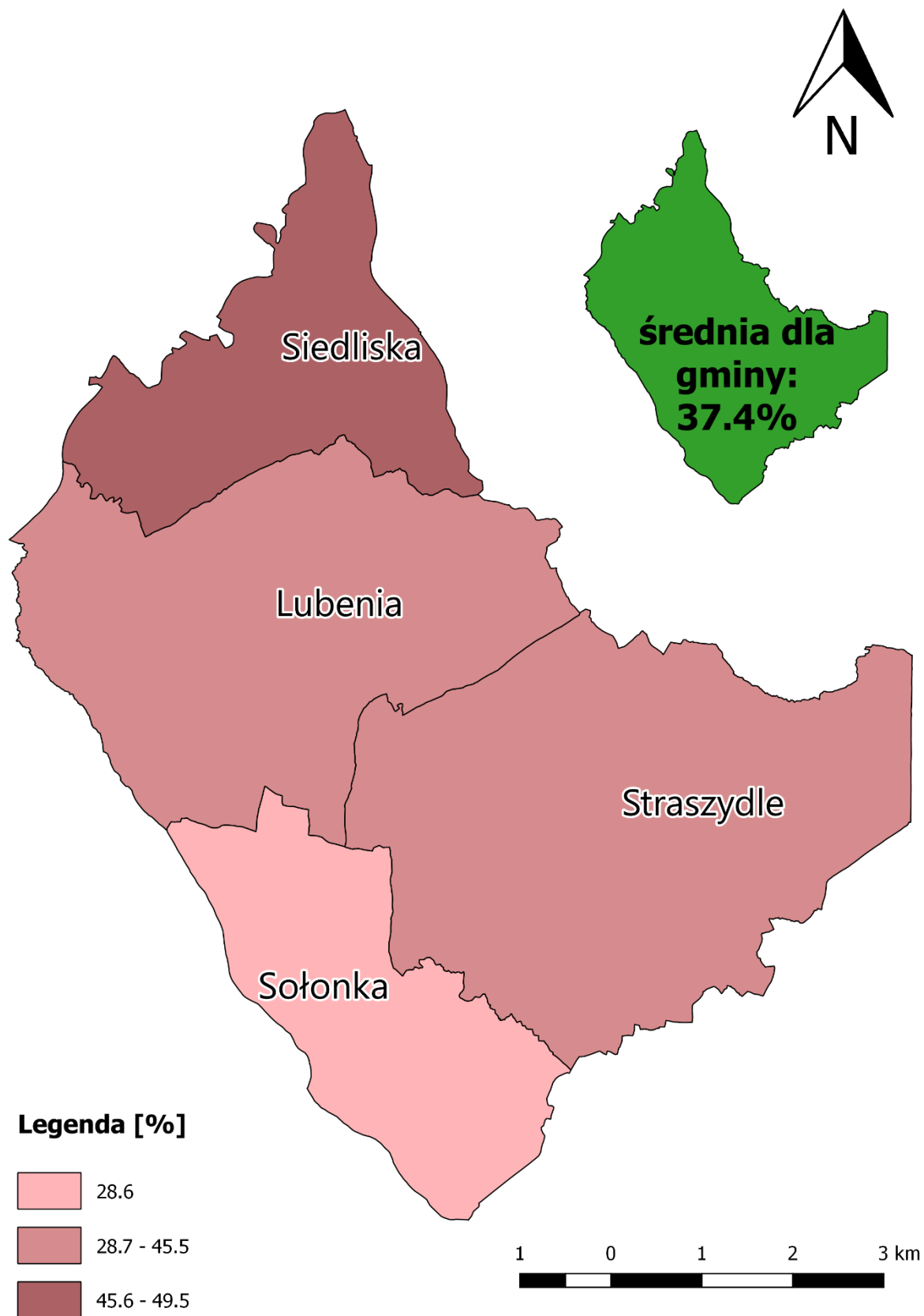
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 24 Rozkład wartości wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

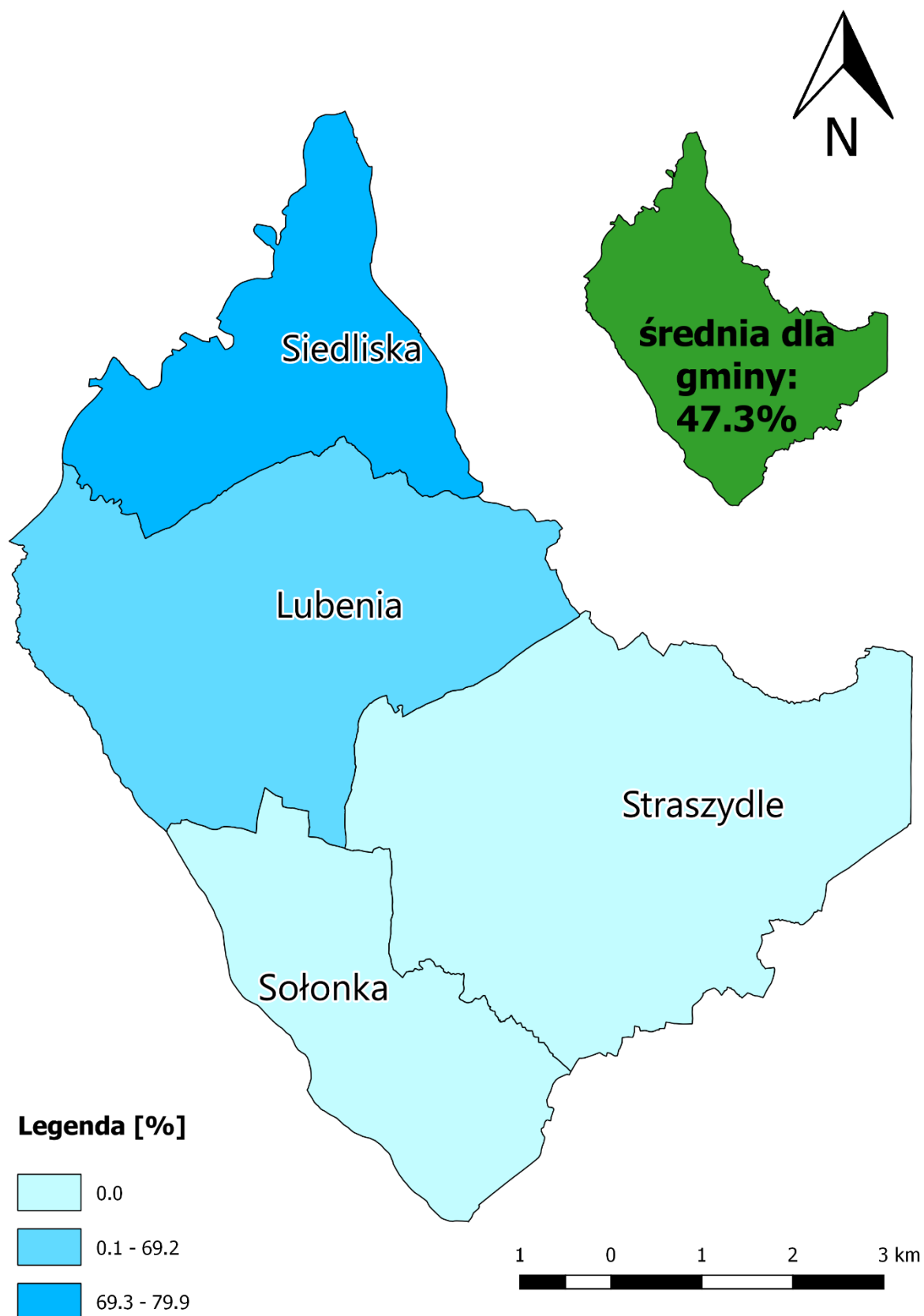
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 25 Rozkład wartości wskaźnika „udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

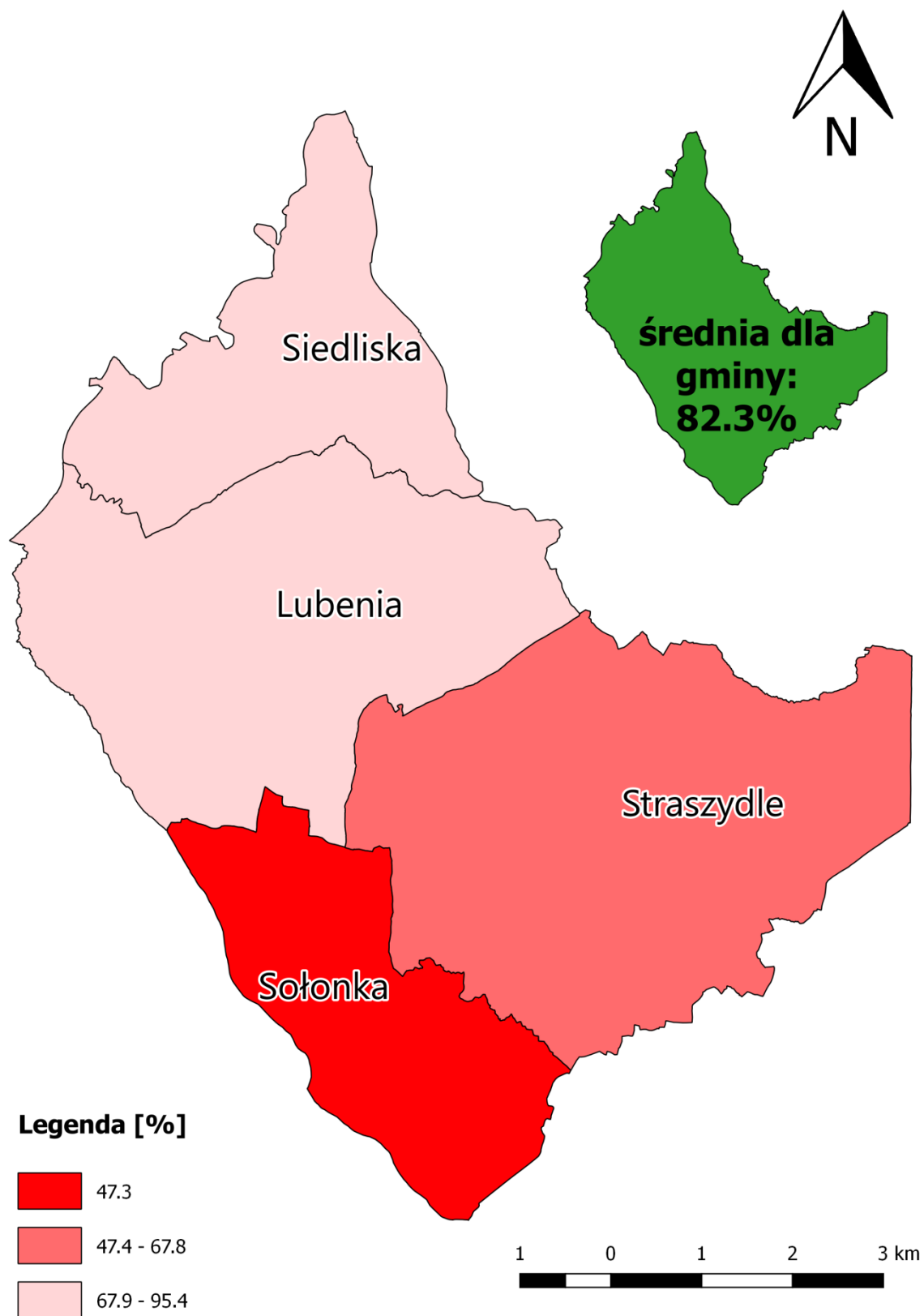
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 26 Rozkład wartości wskaźnika „odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Mapa 27 Rozkład wartości wskaźnika „odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia

Tabela 4 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji

Sfera	Charakterystyka negatywnych zjawisk
Spoleczna	1. Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. 2. Wysoka liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej – w tym w szczególności z powodu bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. 3. Niedostateczna aktywność społeczna – niska liczba i aktywność organizacji pozarządowych, a także niska frekwencja w wyborach prezydenckich.
Gospodarcza	1. Niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców. 2. Niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. 3. Niski stopień nowo powstających działalności gospodarczych.
Przestrzenno-funkcyjna	1. Wysoki udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej liczbie dróg. 2. Niedostateczny stan i wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę społeczną, kulturalną, sportową i rekreacyjną.
Techniczna	1. Istnienie zabytków nieruchomości będących w stanie degradacji technicznej. 2. Wysoka liczba odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców i stanu środowiska – azbest. 3. Niedostateczna ilość unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest.
Środowiskowa	1. Niska świadomość lokalnej społeczności w zakresie ochrony środowiska i zachowań proekologicznych. 2. Niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. 3. Brak sieci wodociągowej. 4. Niski stopień skanalizowania.

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z *Instrukcją przygotowywania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020* „wymagane jest wskazanie, że wyznaczony zgodnie z Wytocznymi Ministra obszar rewitalizacji charakteryzuje się także minimum 4 wymienionymi wskaźnikami (maksymalnie po 1 z każdej kategorii), dla których wartości oszacowane dla tego obszaru są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego”. Wskaźniki, dla których wartości dla obszaru rewitalizacji były w 2014 roku mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5 Wskaźniki, których wartości dla obszaru rewitalizacji były w 2014 r. mniej korzystne niż średnia województwa podkarpackiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość średnia dla obszaru rewitalizacji	Wartość średnia dla województwa podkarpackiego
Kategoria: demografia			
1.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-0,31	-0,11
Kategoria: rynek pracy			
2.	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	62,5%	61,5%
Kategoria: podmioty gospodarcze			
3.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	0,052	0,6
Kategoria: integracja społeczna			
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania (dane dla 2013 r.)	0,10	0,33
Kategoria: ochrona środowiska			
5.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	0%	80,2%

Źródło: Opracowanie własne

Uzasadnienie wyboru ww. wskaźników wynika w głównej mierze z wiejskiego charakteru obszaru rewitalizacji i występowania negatywnych zjawisk typowych dla tego typu terenów. Związane jest to w szczególności z problemami w zakresie aktywności i zaangażowania społecznego oraz przedsiębiorczości mieszkańców, występowaniem wykluczenia społecznego, a także zjawiska „wyuczonej bezradności”. Ponadto współwystępują negatywne trendy demograficzne, braki w infrastrukturze technicznej i drogowej oraz zdegradowane i niezagospodarowane przestrzenie i obiekty.

Wskaźniki, które charakteryzowały się niższą wartością w porównaniu do średnich wartości dla województwa podkarpackiego dotyczyły kategorii:

- Demografia – ujemne saldo migracji prowadzące do wyludniania się społeczeństwa – spadek kapitału społecznego;
- Rynek pracy – niska aktywność zawodowa mieszkańców i potęgowanie zjawisk związanych z wysokim udziałem długotrwale bezrobotnych;
- Podmioty gospodarcze – niedostateczna liczba podmiotów gospodarczych nowo powstałych świadcząca o niskiej przedsiębiorczości mieszkańców;

- Integracja społeczna – niska liczba organizacji pozarządowych związana z niedostateczną aktywnością i inicjatywnością mieszkańców;
- Ochrona środowiska – brak sieci wodociągowej , prowadzący do wzrostu negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne, zagrożenia epidemiologicznego, a co za tym idzie zagrożenia zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Powyższe problemy zostały wskazane na etapie diagnostycznym, a ich rozwiązanie jest istotnie z punktu widzenia wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Stanowić będą podstawę do zaplanowania i powiązania negatywnych zjawisk, celów rewitalizacji, kierunków działań, a także projektów podstawowych i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Lubenia na lata 2017–2023*.

Występowanie ww. negatywnych zjawisk oraz potencjałów skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji obrazują fotografie 1–6 wykonane w dniu 25 lipca 2017 roku podczas spaceru badawczego przeprowadzonego w obecności pracowników Urzędu Gminy Lubenia oraz ekspertów zewnętrznych.

Fotografia 1 Dom Kultury w Straszylu wraz z filią Gminnej Biblioteki Publicznej

Źródło: *InicjatywaLokalna.pl*

Fotografia 2 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 1

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 3 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 2

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 3

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 5 Kościół parafialny pw. MB Nieustającej Pomocy w Straszylu

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 6 Zdegradowany obiekt na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

*Strategia Rozwoju Gminy Lubenia na lata 2017–2027*⁸ wykazuje słabe strony gminy, takie jak m.in.: bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, słaba integracja społeczności lokalnej, niski poziom zwodociągowania i kanalizacji, niedobory w zakresie infrastruktury okołodrogowej (chodniki, oświetlenie), słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjna. Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy jest misja określona w Strategii Rozwoju – „Misją Gminy Lubenia jest wsparcie rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Celem Gminy jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, możliwości kształcenia, zdobycia satysfakcjonującej pracy oraz stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Turystom odwiedzającym Gminę Lubenia proponuje usługi turystyczne i rekreacyjne bazujące na bogactwie lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego”. Wyznaczone założenia planuje się osiągnąć poprzez realizację celów głównych w sześciu obszarach strategicznych:

- Położenie geograficzne i środowisko naturalne.
- Demografia, struktura zatrudnienia, bezrobocie.
- Gospodarka.
- Infrastruktura społeczna.
- Infrastruktura techniczna.
- Budżet gminy.

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Lubenia na lata 2017–2027 przyjęta Uchwałą Nr XLII/208/2017 Rady Gminy Lubenia z dnia 5 września 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Lubenia na lata 2017–2027.

Główne założenia procesu rewitalizacji są powiązane z obszarami 2, 3, 4, 5, w ramach których najistotniejsze z punktu planowanej rewitalizacji są następujące kierunki działań:

- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- pomoc gminy w szukaniu pracy przez osoby bezrobotne,
- stworzenie infrastruktury dla zagospodarowania wolnego czasu młodzieży,
- wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży,
- podniesienie poziomu edukacji,
- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości,
- utworzenie Punktu doradczego dla osób planujących założyć własną działalność gospodarczą,
- podniesienie poziomu życia osób niepełnosprawnych i starszych poprzez niwelowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy,
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej,
- rewitalizacja obszarów na terenie Gminy,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje zabudowane i zamieszkałe tereny sołectwa Straszędzie. Zlokalizowany jest w pobliżu drogi krajowej 19 relacji Kuźnica (województwo podlaskie) – Barwinek (województwo podkarpackie). Sieć drogowa składa się z dróg powiatowych i gminnych. Przez obszar rewitalizacji przepływa rzeka Lubenka, a teren charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą i malowniczym krajobrazem. Zlokalizowane są również takie miejsca i obiekty jak m.in.: Dom Kultury wraz z filią Gminnej Biblioteki Publicznej w Lubeni, kościół parafialny pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy z 1739 r., przeniesiony z Lubeni w 1929 r., wraz z cmentarzem kościelnym (umieszczony w wykazie zabytków nieruchomych w rejestrze zabytków, nr. rej. A-174 z 29.11.2006 r.)⁹, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, historyczne drewniane domy i zagrody, przydrożne kapliczki, a także pojedyncze zakłady usługowo-handlowe.

Potrzeby rewitalizacyjne wskazane na etapie diagnostycznym obszaru rewitalizacji skupiają się w szczególności na niwelowaniu negatywnych zjawisk społecznych, a także pobudzeniu inicjatywności i aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru

⁹ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.

rewitalizacji. Ponadto istnieje pilna potrzeba w zakresie wyposażenia rewitalizowanych obszarów w sieć wodociągową oraz zagospodarowania i wyposażenia zdegradowanych przestrzeni i obiektów na cele społeczne, gospodarcze, rekreacyjne i sportowe.

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Spis fotografii

Fotografia 1 Dom Kultury w Straszycach wraz z filią Gminnej Biblioteki Publicznej	55
Fotografia 2 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 1	56
Fotografia 3 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 2	56
Fotografia 4 Przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji – 3	57
Fotografia 5 Kościół parafialny pw. MB Nieustającej Pomocy w Straszycach.....	57
Fotografia 6 Zdegradowany obiekt na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	57

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Lubenia na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego	5
Mapa 2 Podział Gminy Lubenia na jednostki strukturalne	7
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	15
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	17
Mapa 5 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	19
Mapa 6 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	21
Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	23
Mapa 8 Liczba dni z przekroczeniami wartości docelowej ozonu w województwie podkarpackim – wyniki modelowania dla 2016 r.	26
Mapa 9 Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania	27
Mapa 10 Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM10 w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania	28
Mapa 11 Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w 2016 r. – wyniki modelowania	29
Mapa 12 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Lubenia	32
Mapa 13 Koncentracja negatywnych zjawisk we wszystkich sferach w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia – wskaźnik syntetyczny.....	34

Mapa 14 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Lubenia	36
Mapa 15 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Lubenia.....	38
Mapa 16 Granice wyznaczanego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia	39
Mapa 17 Rozkład wartości wskaźnika „saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	42
Mapa 18 Rozkład wartości wskaźnika „liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	43
Mapa 19 Rozkład wartości wskaźnika „korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	44
Mapa 20 Rozkład wartości wskaźnika „korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	45
Mapa 21 Rozkład wartości wskaźnika „liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia.....	46
Mapa 22 Rozkład wartości wskaźnika „liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia.....	47
Mapa 23 Rozkład wartości wskaźnika „liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – OBSZAR WIEJSKI” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia.....	48
Mapa 24 Rozkład wartości wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	49
Mapa 25 Rozkład wartości wskaźnika „udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	50
Mapa 26 Rozkład wartości wskaźnika „odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	51

Mapa 27 Rozkład wartości wskaźnika „odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej” w poszczególnych jednostkach referencyjnych na terenie Gminy Lubenia	52
---	----

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubenia.....	13
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Lubenia (stan na koniec 2016 roku).....	7
Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Lubenia w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej	9
Tabela 3 Analiza ilościowa wybranych wskaźników obszaru rewitalizacji Gminy Lubenia (dane za 2016 rok).....	40
Tabela 4 Analiza jakościowa – charakterystyka negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji	53
Tabela 5 Wskaźniki, których wartości dla obszaru rewitalizacji są mniej korzystne niż średnia województwa podkarpackiego w 2014 r.	54

Załącznik 1. Matryca ze wskaźnikami przedstawiającymi stan kryzysowy na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych w Gminie Lubenia

Zestawienie wskaźników dla poszczególnych jednostek referencyjnych w porównaniu do średniej dla gminy, powiatu, województwa i Polski w 2016 roku											
Sfery	L.p.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa				Średnia dla gminy	Średnia dla powiatu	Średnia dla województwa	Średnia dla Polski
				Lubenia	Siedliska	Sołonka	Straszędzie				
SPOŁECZNA	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	19,8	17,0	19,3	19,0	18,8	20,0	18,4	17,9
	2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	62,55	63,34	62,00	62,76	62,78	62,76	62,87	61,84
	3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	17,7	19,7	18,7	18,2	18,4	17,3	18,8	20,2
	4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	%	28,2	31,1	30,1	29,0	29,3	27,6	29,8	32,7
	5.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	0,04	-0,69	0,89	-0,32	-0,20	0,22	0,05	-0,02
	6.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	0,04	-0,06	0,89	-0,59	-0,11	0,32	-0,08	
	7.	Mediana wieku (średnia dla gminy)	lat	40,0	41,0	37,8	39,0	40,0	brak danych	38,6	39,8
	8.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	%	9,6	7,9	10,0	8,7	8,9	7,2	8,0	5,6
	9.	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	%	63,7	73,6	53,6	63,7	65,3	62,3	60,3	
	10.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	11,0	11,6	8,3
	11.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	2,65	2,12	0,89	3,05	2,50	brak danych	5,68 (GUS) (2015 r.)	4,60 (2015 r.)
	12.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,95	0,75	0,67	0,80	0,83	2,08 (2015 r.)	1,98 (2015 r.)	1,81 (2015 r.)
	13.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	1,57	1,38	0,67	2,30	1,67	1,56 (2015 r.)	1,85 (2015 r.)	1,50 (2015 r.)
	14.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,62	0,69	0,44	0,91	0,71	0,92 (2015 r.)	1,06 (2015 r.)	1,04 (2015 r.)
	15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwale lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,45	0,40	0,22	0,48	0,43	1,29 (2015 r.)	1,22 (2015 r.)	1,12 (2015 r.)
	16.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,74	0,57	0,22	0,05	0,46	0,54 (2015 r.)	0,53 (2015 r.)	0,55 (2015 r.)
	17.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,00	0,06	0,00	0,00	0,02	0,03 (2015 r.)	0,07 (2015 r.)	0,05 (2015 r.)
	18.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	0,21	0,00	0,22	0,16	0,14	0,16 (2015 r.)	0,19 (2015 r.)	0,22 (2015 r.)
	19.	Liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców	szt.	0,0	34,4	22,2	10,7	13,9			
	20.	Wyniki egzaminów 6-klasisty	%	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	63,0	64,0	63,0
	21.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (dane dla gminy)	%	58,8	58,8	58,8	58,8	58,8	58,6	59,0	58,6
	22.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (dane dla gminy z 2015 r.)	%	66,1	66,1	66,1	66,1	66,1	81,6	79,3	84,2
	23.	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	0,66	0,75	0,44	0,37	0,62	0,70	1,10	1,95
	24.	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję dla gminy	%	56,3	69,2	0,0	42,9	57,5	63,3	69,3	66,5
	25.	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	0,25	0,06	0,67	0,11	0,19	0,27	0,36	0,37
	26.	Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego w 2014 r.	%	54,49	61,80	65,00	62,09	60,81	55,17	50,87	47,43
	27.	Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. (I tura)	%	52,89	60,39	60,56	54,27	55,87	54,08	49,54	48,96
GOSPODARZA	28.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - OGÓŁEM	szt.	1,12	2,64	1,56	0,16	1,28	7,07	7,88	11,03
	29.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - OBSZAR WIEJSKI	szt.	1,12	2,64	1,56	0,16	1,28	6,66	5,77	7,52
	30.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - OGÓŁEM	szt.	0,21	0,69	0,22	0,11	0,31	0,63	0,67	0,91
	31.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - OBSZAR WIEJSKI	szt.	0,21	0,69	0,22	0,11	0,31	0,60	0,57	0,69
	32.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	1,65	3,53	2,51	0,26	1,82	8,92	9,21	12,49
	33.	Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	0,33	1,09	0,36	0,17	0,49	0,85	0,88	1,16
	34.	Liczba zakończonych działalności gospodarczych na 1 000 osób w wieku produkcyjnym	szt.	5,29	4,53	7,17	3,41	4,67			
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	35.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 100 mieszkańców	ha	0,137	0,101	0,000	0,158	0,124			
	36.	Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg	%	31,2	49,5	28,6	45,5	37,4			
TECHNICZNA	37.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (średnia dla gminy)	szt.	33	33	33	33	33	44	24	20
	38.	Udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru/ewidencji zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie tych zabytków w gminie ogółem	%	14,7	2,9	2,9	11,8	32,4			
	39.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest	tona	893	495	153	912	613			
	40.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	tona	12,89	14,02	21,58	13,73	14,04			
ŚRODOWISKOWA	41.	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
	42.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody*	TAK/ NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK			
	43.	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK			
	44.	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej (dane dla gminy na 2015 rok)	%	39,5	39,5	39,5	39,5	39,5	64,4 (2015 r.)	72,3 (2015 r.)	52,1 (2015 r.)
	45.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	69,2	79,9	0,0	0,0	47,3	78,7 (2015 r.)	80,7 (2015 r.)	91,8 (2015 r.)
	46.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	90,7	95,4	47,3	67,8	82,3	71,3 (2015 r.)	69,3 (2015 r.)	69,7 (2015 r.)

*

Dotyczy wyłącznie następujących form ochrony przyrody:
obszar Natura 2000, rezerwat przyrody,
park krajobrazowy

Wskaźniki mierzone ogółem dla gminy
(nieporównywane do średniej dla gminy)

Wskaźniki wypadające niekorzystnie
w porównaniu do średniej dla gminy

Wskaźniki dla gminy wypadające niekorzystnie
w porównaniu do średniej dla co najmniej dwóch jednostek:
powiatu, województwa i kraju

Wskaźniki nr 1-10, 28-41, 44-46 - na podstawie danych Urzędu Gminy Lubenia
Wskaźniki 11-19 - na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni
Wskaźniki nr 26, 27 - na podstawie danych z Państwowej Komisji Wyborczej (pkw.gov.pl)
Wskaźniki nr 20-21 - na podstawie danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, www.oke.krakow.pl
Wskaźniki nr 22 i 25 - na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego, bdl.stat.gov.pl
Wskaźniki nr 23, 24 - na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie
Wskaźnik nr 42 - na podstawie danych z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl
Wskaźnik nr 43 - na podstawie danych z Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, mapy.isok.gov.pl

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sołectwa				GMINA
			Lubenia	Siedliska	Sołonka	Straszędzie	
1.	Powierzchnia	km ²	16,67	9,00	9,01	20,22	54,90
2.	Liczba ludności	szt.	2419	1743	450	1869	6 481
3.	Udział powierzchni w powierzchni gminy ogółem	%	30,4	16,4	16,4	36,8	100,0
4.	Udział ludności w liczbie ludności ogółem	%	37,3	26,9	6,9	28,8	100,0
5.	Problemy w sferze społecznej	szt.	11	11	7	11	
6.	Problemy w sferze gospodarczej	szt.	7	0	4	6	
7.	Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	szt.	0	2	1	1	
8.	Problemy w sferze technicznej	szt.	3	2	1	3	
9.	Problemy w sferze środowiskowej	szt.	2	2	3	3	
Suma			szt.	23	17	16	24